наша
свабода
№107(194) ВЫДАЕЦЦА З 25 ЛЮТАГА 2000 ГОДА

1 КАСТРЫЧНІКА 2001 года
ПАНЯДЗЕЛАК
Адрас: 220123, г.Мінск, а/я 103
тэл. 228-69-18, 210-02-53
E-mail: NPSvaboda@irex.minsk.by
http://www.svaboda.com
КОШТ СВАБОДНЫ

Уратаваць Курапаты ад манкуртаў

Ці спыняць гэтыя крыжы бульдозеры, якія наступаюць на Курапаты... Працяг тэмы на стар.5

Крок да капіталізму

Для беларускіх пенсіянераў і бюджэтнікаў пачынаюцца цяжкія часы. Дзеля захавання «на плыву» харчовых прадпрыемстваў урад Беларусі быў вымушаны пайсці на ўскрайнія захады – лібералізацыю цэнаў на прадукты.

Тое, што падаецца натуральным у іншых краінах, стала ледзьве не эканамічнай сенсацыяй у Беларусі. Вызваленне маленькай часткі рынку ад кантролю дзяржавы можа пацягнуць расчараванне прадстаўнікоў электарату А.Лукашэнкі ў сваім куміры. Але выбары ўжо прайшлі, і нічога тут не зробіш.

У мінулы чацвер Савет міністраў Беларусі прыняў пастанову аб скарачэнні спісу сацыяльна значных тавараў і паслугаў, цэны і тарыфы на якія рэгулююцца міністэрствам эканомікі, шасцю абласнымі і Мінскім гарадскім выканкамамі.

Заканчэнне на стар.3

Сябра Праваабарончага цэнтра «Вясна» — за кратамі

У судзе Ленінскага раёна г. Брэста суддзя А. Рэуцкі асудзіў Паліну Панасюк на 5 сутак арышту за правапарушэнне, прадугледжанае арт. 167-1 адміністрацыйнага кодэкса – парушэнне парадку правядзення мітынгаў і пікетаў.

Віна маладой дзяўчыны складалася з таго, што 19 жніўня ў адным з раёнаў Брэста яна раздавала газету НАША СВАБОДА і «выказвала свае адмоўныя адносіны да абрання прэзідэнтам А.Лукашэнкі».

Спадарыня Панасюк з'яўляецца сябрам «Вясны», але прадстаўнік гэтай арганізацыі не быў дапушчаны да абароны абвінавачанай таксама, як і адвакат. Апроч таго, суддзя ўзбудзіў супраць спадарыні Панасюк іншую адміністрацыйную справу за непавагу да суда – яна не атрымала позву, таму і не з'явілася на паседжанне суда, якое павінна было адбыцца яшчэ 7 верасня. За гэта Паліне пагражае яшчэ да 15 сутак арышту.

Інфармацыйны аддзел ПЦ «Вясна»

Армения отделилась Россией от Беларуси

Вопрос присоединения Армении к Союзу Россия-Беларусь (СРБ) не входит во внешнеполитическую повестку армянского государства. Как передает CNA, с такой констатацией в очередной раз выступил глава Армении Роберт Кочарян на встрече с российскими СМИ. Армения приветствует Союз России и Беларуси, который, очевидно, основан на взаимной заинтересованности, но в плане Еревана такой заинтересованности нет, сказал президент. Отсутствие общей границы, неэффективность опосредованных контактов и ряд других обстоятельств, по его оценке, создадут ряд проблем. Кроме того, отметил Кочарян, идею присоединения к СРБ отвергают политические силы республики, усматривая в этом ущемление суверенитета страны. Взамен, отметил Кочарян, динамично развиваются армяно-российские отношения. О возможности вступления Армении в СРБ в июне говорил спикер ГД Геннадий Селезнев. Интерес к этой идее высказали армянские коммунисты. Коммунисты Азербайджана также обсуждали вступление в СРБ, причем собирались опередить в этом армянских коллег, сообщает бакинское издание «Эхо». Лидер КП Азербайджана Рамиз Ахмедов полагал, что это обеспечит благоприятное для Азербайджана решение карабахской проблемы.

«Галодны бунт» рабочых МТЗ

Грошы на зарплату скончыліся адразу пасля выбараў

Першы «галодны бунт» пасля выбараў у нібыта спакойнай Беларусі адбыўся ў Мінску 28 верасня. Яго ўчынілі да 800 рабочых Мінскага трактарнага завода, якім на працягу двух тыдняў не выплачвалі заробак.

Каля 11.00 у мінулую пятніцу 300 рабочых выйшлі на вуліцу Даўгабродская, што праходзіць побач з МТЗ, і перакрылі яе. У якасці апраўдання сваім дзеянням рабочыя патлумачылі, што ім мусілі выплаціць заробак яшчэ 13 верасня, але з таго часу раздавалі абяцанкі «разлічыцца заўтра». Апошні тэрмін, прызначаны адміністрацыяй завода, – раніца 28 верасня. Калі ў гэты дзень працоўныя даведаліся, што заробку не будзе, то пайшлі на радыкальныя захады.

Як вядома, па вуліцы Даўгабродская праходзяць трамвайныя рэйкі, яны звязваюць Партызанскі і Заводскі раёны сталіцы, у тым ліку – мікраraён Серабранка, з цэнтрам горада і мікраraёнам Зялёны Луг. Таму блакаванне вуліцы рабочымі МТЗ літаральна спаралюшавала трамвайны рух і стварыла шмат праблемаў пасажырам.

Рабочыя ліцейных і кавальскіх цэхаў, якія, у асноўным, і праводзілі акцыю пратэсту, спасылаліся на пункт калектыўнай дамовы, які дазваляе затрымліваць заробак супрацоўнікам на 10 дзён. Але не болей. Па словах удзельнікаў акцыі, затрымкі з выплатай заробку на МТЗ маюць хранічны характар і працягваюцца ўжо колькі месяцаў.

Вакол калоны рабочых, што перакрылі дарожны рух, хадзілі нешматлікія міліцыянты і патрабавалі разысціся. Але яны не былі шчыравалі – відавочна, што колькасная перавага была на баку галодных рабочых. Увесь час да маніфестантаў падыходзілі ўсё новыя людзі. Яны таксама далучаліся да акцыі.

Заканчэнне на стар.3

Ціснуць на школьнікаў за ліст Лукашэнку

У некаторых школах Салігорска распачаўся націск на вучняў, якія падпісаліся пад лістом да прэзідэнта Беларусі А.Лукашэнкі.

Як паведамілі салігорскія арганізацыі Аб'яднанай грамадзянскай партыі (АГП) і Беларускага Хельсінкскага камітэта, у ліцэі, які быў адпраўлены некалькі дзён таму, дзеці прасілі Аляксандра Лукашэнку дапамагчы дабудаваць сярэднюю школу № 13 – яе будаўніцтва было распачатае яшчэ напачатку 90-х гадоў. У ліцэі, у прыватнасці, выказвалася неразуменне наконт таго, што ў дзяржавы не знаходзіцца грошай на будаўніцтва школы, у той час як па ўсёй краіне ўзводзіцца лядовыя палацы.

26 верасня школьнікі аднеслі копію свайго пасланія ў прыёмную старшыні гарвыканкама, а ўжо 27 верасня ў школах пачалася «прапрацоўка» вучняў, якія падпісаліся пад лістом. Напрыклад, дырэктар сярэдняй школы № 6 Галіна Цяраева выклікала ў свой кабінет вучняў і патрабавала напісаць тлумачальныя запіскі. Каменціруючы свае дзеянні старшыні салігорскага аддзялення АГП, члену савета салігорскага аддзялення БХК Ларысе Насановіч, Галіна Цяраева назвала ліст школьнікаў «палітычным», а таксама заявіла, што дзеці не мелі права пісаць такі ліст без дазволу дарослых. Пісьмовыя тлумачэнні патрабавалі таксама ад вучняў сярэдняй школы №3 Салігорска. Пры гэтым іх запалохвалі пракуратурай.

Старшыня салігорскага аддзялення БХК Леанід Мархотка так пракаментаваў сітуацыю: «Гэтымі днямі ў нашым горадзе ідзе татальнае парушэнне правоў дзіцяці на недатыкальнасць асобы, свабоду выказваць сваё меркаванне і звяртацца з просьбамі ў дзяржаўныя інстанцыі. Дзецям за рэалізацыю гэтага права ўжо абвешчаныя ўладамі горада палітычна ненадзейнымі».

Наталля КУЛАГІНА

Кожны стаіць на сваім

Апазіцыйная і афіцыйная дэлегацыі Беларусі прытрымліваюцца абсалютна процілеглых поглядаў на выніку сесіі Парламенцкай асамблеі Савета Еўропы, якая прайшла 24-28 верасня ў Страсбургу. Кіраўнік апазіцыйнай дэлегацыі Анатоль Лябедзька заяўляе пра непрызнанне прэзідэнцкіх выбараў і немагчымае аднаўленне статусу «спецыяльна запрошанага» ў ПА СЕ бліжэйшым часам, у той час як намеснік старшыні палаты прадстаўнікоў Уладзімір Канаплёў упэўнены, што на наступнай вясновай сесіі ПА СЕ статус «спецыяльна запрошанага» для Беларусі аднавіць. Варта нагадаць, што на гэтай сесіі разглядалася беларускае пытанне, хаця яно і не было прыярытэтным.

А.Лябедзька заяўляе, што запрашэнні з ПА СЕ атрымалі абедзве дэлегацыі, і ў іх быў аднолькавы статус – без права ўдзельнічаць у пленарных паседжаннях сесіі.

Заканчэнне на стар.3

З тэхнічных прычынаў, не залежных ад рэдакцыі, наступны нумар НАШАЙ СВАБОДЫ выйдзе у пятніцу, 5 кастрычніка.

Размовы падаражэлі

З 29 верасня ў Беларусі на 5% павялічыліся тарыфы на паслугі электрасувязі. Цяпер 1 хвіліна размоваў у межах вобласці будзе каштаваць 8,25 рубля, у межах краіны – 16,5 рубля.

Для даследаванняў бюджэту і падаткаў

Міністэрства фінансаў Беларусі выдзеліць 22 мільёны рублёў на развіццё ўласнага навукова-даследчага цэнтра. Рашэнне аб стварэнні пры мінфіне ўласнага навукова-даследчага цэнтра было прынятае урадам у канцы мінулага года.

Растуць кошты на цыгарэты

У Беларусі падаражэлі тытунёвыя вырабы. Міністэрства гандлю выдала пастанову, паводле якой на 1,6% падвысіліся кошты на прадукцыю Гродзенскай тытунёвай фабрыкі «Нёман» і на 3% – на цыгарэты сумеснага прадпрыемства «Табак-Инвест».

Буйная аварыя над Дняпром

27 верасня ў Магілёве адбылася самая буйная сёлета аўтааварыя. На новым мосце цераз раку Дняпро сутыкнуліся адразу 14 машын і аўтобус. Пяць чалавек былі дастаўленыя ў гарадскую бальніцу. У аўтобусе ніхто не пацярпеў. Па адной з версіяў прычынай аварыі мог стаць галалёд.

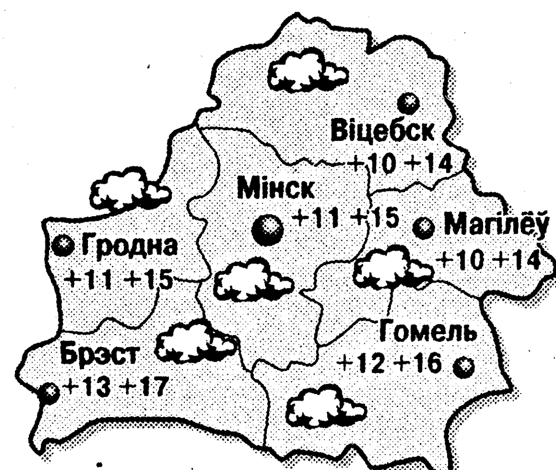
Фотафестываль партрэтаў

У Нацыянальным музеі гісторыі і культуры адкрыўся фестываль мастацкай фатаграфіі «Сутокі». Асноўны жанр – партрэт. У музеі праходзяць дзве выставы: «Мастацтва фотапартрэта: у пошуках традыцыяў. 1860-ыя – 1940-ыя гады» і «Беларускі фотапартрэт. 1960-ыя – 2001-ыя гады».

У Балгарыю з медстрахоўкай

Навіна для тых, хто любіць адпачываць у Балгарыі. З 1 снежня 2001 года грамадзяне Беларусі, якія будуць наведваць Балгарыю ці праяжджаць транзітам праз тэрыторыю гэтай краіны, павінны будуць мець абавязковую медыцынскую страхоўку.

НАДВОР'Е

Крыніца: www.gismeteo.ru

Курс наяўнага долара на «чорным рынку» 1500

Іск супраць «Пагоні» могуць адхіліць

27 верасня суддзя Вышэйшага гаспадарчага суда Рэспублікі Беларусь Валерый Жандараў прыняў рашэнне перанесці на 5 кастрычніка разгляд справы аб закрыцці гродзенскай недзяржаўнай газеты «Пагоня».

Прычынай пераносу стала непрадстаўленне істцом — Гродзенскай абласной пракуратурай — усіх неабходных для разгляду справы дакументаў. Так, 27 жніўня пракуратура накіравала ў Вышэйшы гаспадарчы суд іскавую заяву ад імя Дзяржаўнага камітэта па друку «ў інтарэсах дзяржавы». Аднак за тры дні да сённяшняга паседжання пракуратура накіравала ў адрас суда дадатковыя патрабаванні да іскавай заявы. Копіі гэтых дакументаў не былі прадстаўленыя рэдакцыі «Пагоні», што з'яўляецца парушэннем заканадаўства. 27 верасня ў судзе Дзяржаўны камітэт па друку, у асобе начальніка юрыдычнага аддзела Лiлii Багдан, заявіў, што адмаўляецца ад іскавай заявы. Пры гэтым было падкрэслена, што «Дзяржкамітэт па друку не мае прававых падставаў для падтрымкі прад'яўленых пракуратурай іскавых патрабаванняў».

Галоўны рэдактар «Пагоні» Мікола Маркевіч так выказаўся пасля прыняцця рашэння аб пераносе судовага працэсу: «Прэтэнзіі пракуратуры да «Пагоні» не грунтуюцца на законе, маюць відавочныя прыкметы палітычнага заказу. Я ўпэўнены, што пры ўмове, калі на суд не будзе аказана ўціску, то іск пракуратуры будзе адхілены».

Павел МАЖЭЙКА

Ад станка — у карабейнікі

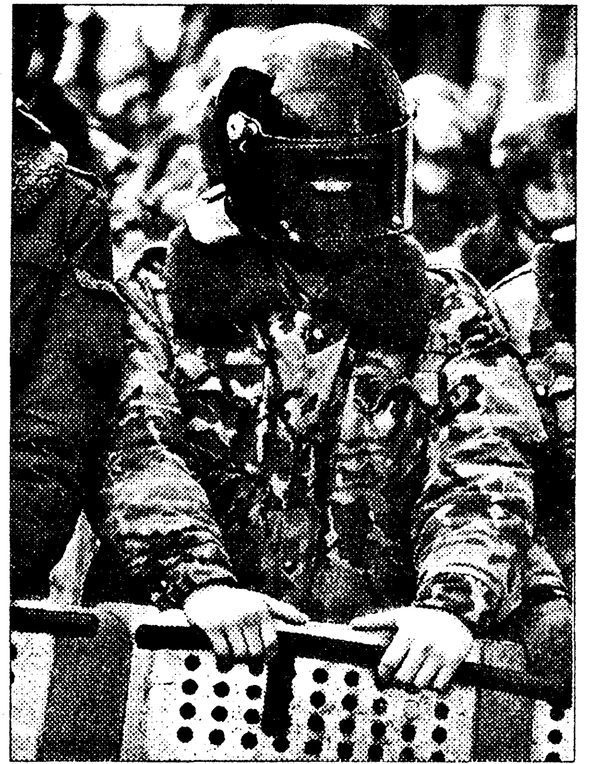
Народжаная масавым беспрацоўем прафесія «чаўнака» ўзаконеная зараз на Пінскім ААТ «Палессе».

Гендырэктар прадпрыемства Аляксандр Гулевіч падпісаў загад аб магчымасці ў тым ліку для радавых станочнікаў браць пад рэалізацыю заляжалую на складах прадукцыю, мець ад гэтага заробак і прэміяльныя працэнты. I хаця незайздросную долю карабейнікаў большасць з 4-тысячнага калектыву пінскіх трыкатажнікаў спазналі нашмат раней, але гэтым разам адміністрацыя абяцае не чыніць дысцыплінарны пераслед за працяглую адсутнасць на працоўным месцы і не пазбаўляць мінімуму сацыяльных гарантыяў.

На фабрыках і ў цэхах прадпрыемства адразу пайшло фарміраванне брыгадаў для выязнога гандлю на расійскіх рынках ад Урала да Камчаткі. Там ужо наступаюць маразы, і можа быць павышаны попыт на цёплае адзенне пінскай вытворчасці. 83 рэалізатары накіроўвае фабрыка верхняга трыкатажу, 25 — камвольная, 18 — абъёмнай пражы, 18 — дапаможная служба і кіруючы персанал. Гэтыя людзі вымушаны рызыкаваць сваім здароўем, адказнасцю за тавар, каб хоць такім чынам зарабіць самім і прывезці грашовую выручку для зарплаты іншым.

Галіна БАРАВАЯ

Крымінальная справа супраць міліцыянтаў

2 кастрычніка ў судзе Кастрычніцкага раёна Мінска пачнецца разгляд крымінальнай справы ў дачыненні да пяці афіцэраў міліцыі, супрацоўнікаў упраўлення ўнутраных справаў Першамайскага раёна сталіцы. Ім у сукупнасці прад'яўленыя абвінавачанні ў перавышэнні ўлады ці службовых паўнамоцтваў, нанясенні цялесных пашкоджанняў, незаконных дзеяннях у дачыненні да агнястрэльнай зброі, боепрыпасаў і іншым.

Перад судом паўстануць намеснік начальніка аддзела крымінальнага вышуку, тры оперуўпаўнаважаныя крымінальнага вышуку і ўчастковы інспектар. На працягу 1998-2001 гадоў яны прымянялі да некаторых падазроных жорсткае збіццё і катаванні, дамагаючыся прызнанняў. Адзін з абвінавачаных супрацоўнікаў міліцыі завалодаў кватэрай грамадзяніна, які знаходзіўся ў зняволенні, і больш за год жыў там разам са сваёй прыяцелькай. Абвінавачаны ўчастковы інспектар займаўся маштабным паборамі з прадпрымальнікаў, якія гандлююць ля кінатэатра «Вільнюс». Усе абвінавачаныя, аднак, адмаўляюць сваю віну.

Генадзь БАРБАРЫЧ

Беларусь предлагает модернизировать армию Македонии

Министр обороны Беларуси генерал-полковник Леонид Мальцев впервые встретился со своим коллегой из Македонии Владо Бучковским.

Два министра обороны обсудили возможности развития военно-технического сотрудничества на основе взаимных интересов. Л.Мальцев предложил услуги Беларуси в модернизации македонских танков, вертолетов и самолетов «на выгодных условиях». Однако эксперты из Македонии должны будут еще определить правовые рамки этого сотрудничества.

Агентство «Ю.С.Ньюс» (www.yusnews.com)

КРЫМІНАЛ

Суд мусіць быць адкрытым

Кіраўнік Цэнтра прававой дапамогі Беларускай асацыяцыі журналістаў Міхаіл Пастухоў перакананы, што суд па справе Валерыя Ігнатовіча і яшчэ некалькіх чалавек, якія абвінавачваюцца, у прыватнасці, у выкраданні аператара ОРТ Дзмітрыя Завадскага, павінен быць адкрытым. Працэс павінен распачацца 23 кастрычніка.

У інтэрв'ю карэспандэнту БелаПАН прафесар Пастухоў сказаў, што ўлады наўмысна зрабілі працэс закрытым, каб грамадскасць не даведалася пра ўсе абставіны гэтай справы. Аднак БАЖ, тым не менш, мае намер звярнуцца ў Мінскі абласны суд з тым, каб прадстаўнікам гэтай арганізацыі, членам якой з'яўляўся Дзмітрый Завадскі, было прадастаўлена права назіраць за працэсам. «Хаця асабіста я не спадзяюся, што гэты ліст будзе вырашаны станоўча, – адзначыў Пастухоў. – Я думаю, што ўлады спецыяльна выкарыстоўваюць падобную тактыку для таго, каб утаіць ад грамадскасці ўсе абставіны гэтай сумніўнай, са шматлікімі «белымі плямамі» справы. Але ўладам трэба нейкім чынам зрабіць справаздачу, паказаць, што расследаванне ідзе. Для гэтага і арганізаваны суд. Але самае галоўнае пытанне застаецца адкрытым – дзе Дзмітрый Завадскі? Пакуль мы не атрымаем адказу, расследаванне ніяк нельга лічыць завершаным».

Генадзь БАРБАРЫЧ

ЛЮСТРАФАКТ

Фота IREX/ProMedia

Беларускія прыгажуні віталі «Дажынкі» барабанным боем

ТРАНСПАРТ

На «Дажынкі» — толькі на камбайне

У сувязі з вялікай колькасцю гасцей з розных месцаў Беларусі, а таксама Расіі і Украіны, што прыехалі на Рэспубліканскі фестываль-кірмаш «Дажынкі-2001», які прайшоў 28 верасня ў Мазыры, у горад фактычна быў забаронены ўезд асабістага аўтатранспарту.

Як паведаміў начальнік ДАІ УУС Гомельскага аблвыканкама Аляксандр Кузьменка, з меркаванняў бяспекі да месцаў правядзення свята ўраджаю грамадзяне на асабістых аўтамабілях не дапускаліся. Для аўтатранспарту абсталяваныя стаянкі на пад'ездзе да горада, а іх уладальнікаў дастаўлялі ў раённы цэнтр рэйсавыя аўтобусы. Мазырскі гарадскі аўтапарк № 2 адмыслова распрацаваў 16 маршрутаў.

Ірына ШАНЦАВА

Дэпартацыя таджыкаў у Баранавічах

У рэжыме рэгулярнай дэпартацыі ўсталяваліся ўзаемаадносіны прыезджых у Баранавічы таджыкаў і тамтэйшых міліцыянераў з пашпартна-візавай службы.

Людзі з Усходу наведваюць дом сваёй зямлячкі на вуліцы Тарфяная, збіраюцца тут па некалькі сем'яў. Летам, прыкладам, адначасова размяшчаліся 10 дарослых і 29 дзяцей. Ад малых і існуюць праблемы, бо іх няўрымслівая чарада палоніць на вуліцы мінакоў і патрабуе грошы альбо якую-небудзь іншую даніну. Калі гэта дзеці, то адны азіяты дражняцца, а іншыя спрытна апустошваюць кішэні і школьныя ранцы.

Паводле выпадкаў такога нахабства на таджыкаў было складзена 11 адміністратыўных пратаколаў, а на траіх дарослых мужчынаў вынесеная пастанова аб прымусовай дэпартацыі. Праз некаторы час працэдуру дэпартацыі давялося паўтарыць зноў. Таджыкам нішто не перашкаджае вярнуцца назад праз некалькі дзён, бо мяжа Беларусі адкрытая з усходняга напрамку, а бязвізавы рэжым дазваляе нават няпрошаным гасцям атабарыцца хоць на першым вакзале ў Беларусі ажно на 90 сутак на працягу аднаго года.

Надзея СВЯТЛІЧНАЯ

ТЭНДЭНЦЫІ

Жыхарства Магілёўшчыны радзее

З пачатку года колькасць жыхароў Магілёўскай вобласці скарацілася на 5,1 тысячы чалавек (0,4%) і склала 1 мільён 195,8 тысячы чалавек.

Асноўнай прычынай дэмаграфічнага крызісу сацыёлагі называюць перавышэнне ўзроўню смяротнасці над нараджальнасцю, нежаданне з-за фінансавых і жыллёвых праблем маладых сем'яў заводзіць больш за адно дзіця, нерацыянальнае харчаванне. Згодна са статыстычнымі звесткамі, у студзені-ліпені бягучага года на Магілёўшчыне нарадзіліся 6,5 тысячы дзяцей, памерлі 10,6 тысячы чалавек, прычым кожны пяты ў працаздольным узросце.

Канстанцін УВАРАЎ

ФІНАНСЫ

Крэдыт для школ і садкоў

26 верасня ў Вашынгтоне было падпісанае пагадненне аб прадастаўленні Беларусі пазыкі Сусветнага банка (СБ) у памеры 22,6 мільёна долараў.

Як паведамілі БелаПАН у прадстаўніцтве СБ у Беларусі, крэдыт прадастаўлены на 16,5 гадоў з адтэрміноўкай выплаты асноўнай сумы на 4,5 гады. Працэнтная стаўка па крэдыце залежыць ад міжнароднага фінансавага індэкса *LIBO* і на сёння складае каля 7% гадавых.

Грошы маюць быць накіраваныя на рэканструкцыю сістэмаў ацяплення, цеплаізаляцыі і асвятлення ў прыкладна 500 школах, бальніцах і дзіцячых садках Беларусі. Праект прадугледжвае пабудову новых кацельняў з аўтаматычным кантролем тэмпературы; замену паравых катлоў; замену ці рамонт вокнаў; ізаляцыю сценаў і дахаў і замену трубаў на некаторых аб'ектах; замену старых асвятляльных прыбораў на больш эфектыўныя.

Гэта першая пазыка, прадастаўленая Сусветным банкам Беларусі пасля 1994 года, калі ў краіне запаволіліся эканамічныя рэформы. У 1997 годзе СБ паставіў аднаўленне пазыкаў у залежнасць ад лібералізацыі абменнага курсу беларускага рубля. Гэтая ўмова была выкананая ўвосень 2000 года, і з таго часу ішлі перамовы аб гэтым крэдытным праекце.

Алесь АБРАМОВІЧ

Пра што нельга гаварыць пісьменнікам?

Кіраўніцтва Беларускай аграрна-тэхнічнай акадэміі (БАТУ) запатрабавала ад вядомага пісьменніка Уладзіміра Арлова не дапускаць на сустрэчы са студэнтамі выказванняў супраць дзеючай улады.

Як паведаміў старшыня Першамайскай раённай рады «Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны» Алег Шагулін, гэтая сустрэча, прысвечаная прэзентацыі другога выдання кнігі Арлова «Адкуль наш род», адбылася вечарам 26 верасня. Яна планавалася даўно, аднак кіраўніцтва акадэміі, ведаючы грамадзянскую пазіцыю пісьменніка, прапанавала правесці сустрэчу пасля выбараў. «Прычым, нам недвухсэнсоўна намякалі пра змест выступленняў, а 24 верасня намеснік рэктара па выхаваўчай працы прапанаваў кіраўніку дзеючай у акадэміі арганізацыі ТБМ, дацэнту Юліяну Бізэ: няхай Арлоў дасць распіску, што падчас сустрэчы не будзе выказвацца супраць дзеючага рэжыму», – расказаў Шагулін.

Марат ГАРАВЫ

Сабачы перапіс

Грашовы збор за выдачу новага «пашпарта» пры рэгістрацыі дробнай хатняй жывёлы і ўручэнне адмысловага жэтона ўведзены Брэсцкім аблвыканкамам.

За ката патрабуюць 15% мінімальнай зарплаты, за сабаку — 30%. Яшчэ адзін 10-працэнтны збор з уладальнікаў сабак будуць браць штомесяц. Выкананне рашэння мясцовай улады ускладзенае на сельвыканкамы ў вёсках і на жыллёва-камунальныя гаспадаркі ў гарадах.

Вынікі сабачага перапісу будуць хутчэй адмоўныя, і не таму, што людзі не захочуць плаціць за сваіх прыручаных сяброў меншых. У вобласці спрабуюць рэгламентаваць беспакараную дзейнасць так званых «ведамстваў шарыкавых». Пад выглядам барацьбы з нібыта разносчыкамі вірусу шаленства на вуліцах цяпер жывадзёры не пакінуць здабычу, нават калі яна будзе ўцякаць у сваю падваротню. За кожную забітую галаву «бадзягаў» плата будзе з фонду рэгістрацыі.

Мікола НЯЗЛОМНЫ

БІЗНЕС

Еўрападатак для казіно

У Беларусі зменены стаўкі падатку на ігральны бізнес, а таксама парадак выплаты гэтага падатку.

Дагэтуль стаўкі падатку на ігральны бізнес устанаўліваліся ў памеры, кратным мінімальнай заработнай плаце. Цяпер пастановай урада стаўкі ўстаноўлены ў еўра. Згодна з новым парадкам, падатак на ігральны бізнес выплачваецца ў беларускіх рублях, зыходзячы з устаноўленага Нацыянальным банкам афіцыйнага курсу беларускага рубля да еўра на першае чысло справаздачнага месяца.

Устаноўленыя таксама стаўкі падатку на адзінку падаткаабкладання за месяц, памеры якіх разлічаныя для Мінска, абласных цэнтраў і іншых населеных пунктаў. Напрыклад, у сталіцы месячная стаўка за ігральны стол у казіно да 10 сталоў складзе 3,5 тысячы еўра, у казіно больш за 10 сталоў — 4 тысячы еўра. Стаўка падатку за ігральны аўтамат у Мінску за месяц устаноўленая ў памеры 100 еўра, за касу таталізатара — 1,5 тысячы, касу букмекерскай канторы — 200 еўра. Памеры аналагічных ставак для абласных цэнтраў і іншых населеных пунктаў крыху ніжэйшыя.

Аляксей АРЭШКА

ПОМНІК

Ад сінагогі засталася адна сцяна

Пытанне аб лёсе будынка былой мінскай сінагогі, пабудаванай у 70-я гады XIX стагоддзя, можа быць разгледжанае гарадской пракуратурай ужо бліжэйшымі днямі. Пра гэта паведаміў БелаПАН начальнік аддзела агульнага нагляду пракуратуры горада Мінска Аляксандр Сухаверка.

Ён паведаміў, што ў сувязі са зносам будынка па вуліцы Дзімітрава, дзе некалі месцілася сінагога, у аддзел паступілі дзве заявы — ад прэзідэнта Сусветнай асацыяцыі беларускіх габрэяў (грамадскай арганізацыі, зарэгістраванай у ЗША) Якава Гутмана і кіраўніцтва ЗАТ «Камкон», якое мае намер будаваць на месцы знесенага будынка жылы дом. «Цяпер праводзіцца праверка фактаў, названых у заявах», — сказаў Аляксандр Сухаверка.

Нагадаем, што працы па зносе будынка пачаліся 21 верасня. 26 верасня, у сувязі з актыўным пратэстам грамадскасці, яны былі прыпыненыя, аднак ужо на наступны дзень разбурэнне аднавілася. І хаця 28 верасня ўсе працы на будаўнічай пляцоўцы зноў былі прыпыненыя, ад старой сінагогі засталася толькі адна сцяна.

Марат ГАРАВЫ

«Галодны бунт» рабочых МТЗ

Заканчэнне, пачатак на стар.1

Грошы даюць!

Праз колькі часу да ўдзельнікаў акцыі пратэсту выйшаў выконваючы абавязкі кіраўніка МТЗ – намесьнік дырэктара Леанід Крупец. Ён заявіў, што грошы працоўным ужо з'явіліся і іх пачнуць выдаваць у аддзяленнях ААБ «Беларусбанк» у другой палове дня. Ён дадаў, што калі грошай не будзе пасля абеду, то ён сам «выйдзе на рэйкі».

На Даўгабродскую прыехаў і намесьнік кіраўніка Мінскага гарвыканкама Мікалай Ярохаў. Ён паведаміў, што пра канфліктную сітуацыю на МТЗ было паведамлена ўсяму кіраўніцтву Беларусі, у тым ліку – прэм'ер-міністру і прэзідэнту. Ён таксама прасіў рабочых разысціся, але марна.

Акцыя пратэсту скончылася толькі пасля 13.00 – калі некаторыя рабочыя наведаліся ў аддзяленні «Беларусбанка» і паведамілі астатнім, што сапраўды грошы даюць.

У гэты дзень аддзяленні «Беларусбанка», якія займаюцца выдачай, працавалі без абеду і да 21-й гадзіны. Тысячы людзей змагаліся ў велічэзных чэргах за права атрымаць свае заробленыя сумленнай працай грошы. Да акенца касы нельга было прабіцца. Выдача грошай працягвалася і ў суботу.

Такім чынам, на гэты месяц канфлікт «рабочыя-адміністрацыя» скончыўся – перамогай рабочых. Але што будзе ў наступным месяцы?

Відавочна, што калі б не перакрыцьцё вуліцы, то рабочыя чакалі б сваіх грошай яшчэ доўга. Сродкі знайшліся «ў аўральным рэжыме» – ці знойдуцца зноў? Магчыма, што рабочым МТЗ зараз раздалі грошы не заўсёды, а бюджэтніцы – каб спыніць надта небясьпечную акцыю пратэсту.

Насамрэч, гэтая акцыя па перакрыцьці вуліцы – вельмі гучная аплявуха рэжыму Лукашэнкі, які нястомна сцьвярджаў пра «стабільнасць і дабрабыт у краіне» на працягу некалькіх месяцаў запар, да пачатку прэзідэнцкіх выбараў. Цяпер выбары скончыліся; грошы, трэба разумець, таксама.

І сапраўдным здзекам над пачуцьцямі гэтых рабочых, якія на працягу двух тыдняў жылі ў чаканні заробку і якіх дома сустракалі галодныя жонкі і дзеці, прагучала на наступны дзень, у суботу, прамова мінскага мэра Міхаіла Якаўлева на сьвятkаванні «Дажынак» у Мазыры. Ён падзякаваў сельскай гаспадарцы за добры ўраджай і падараваў ёй – у асобе міністра Міхаіла Русага – 30 трактароў МТЗ.

Такім чынам, гарадскія ўлады раздорваюць трактары, а тым часам рабочыя, якія тыя трактары збіралі, не змаглі атрымаць заробку ў час.

Дарэчы, на «Дажынках» прысутнічаў, сярод іншых, і генеральны дырэктар МТЗ Міхаіл Лявонаў. Ён, мусіць, добра адпачыў на сьвяце – далёка ад сваіх галодных апанентаў, якіх на заводзе налічваецца больш за 20.000.

Расьціслаў ПЕРМЯКОЎ

Крок да капіталізму

Заканчэнне, пачатак на стар.1

«На волю» адпускаюцца цэны на малочныя прадукты – малако і кефір, смятану, тварог; сельскагаспадарчую прадукцыю – бульбу, іншую садавіну і гародніну; дзіцячае харчаванне – малочныя сумесі, мясныя і плодаагароднінныя кансервы; тавары для дзяцей. Апроч таго, «вызваліліся» тарыфы на паслугі хімчыстак і пральняў, у тым ліку – пральні самаабслугоўвання.

Як вядома, кіраўніцтва Беларусі заўсёды дэкларавала пабудову «сацыяльнай дзяржавы». У рамках гэтага «даўгабуду» прымусова рэгуляваліся шмат якія цэны, якія дазвалялі пенсіянерам і іншым ільготнікам упэўнена пачувацца сярод сваіх калегаў з суседніх краінаў. Яны ж у абмен на гэтыя сацыяльныя даброты забясьпечвалі падтрымку дзейнай уладзе.

Іншы бок – бок уласна вытворцаў тых тавараў і паслугаў, цэны на якія рэгуляваліся. Іхнія інтарэсы заставаліся няўлічанымі, і гэта цягнула вялізныя страты. Калі Савет міністраў нарэшце вырашыў заняцца гэтай праблемай – значыць, харчовая прамысловасьць Беларусі сапраўды апынулася пад пагрозай. Бо рызыка пачатку «народнага гнеў» занадта вялікая.

Цяпер можна з упэўненасьцю чакаць росту цэнаў на ўсе ўзгаданыя прадукты: вытворцам неабходна выйсьці хаця б на «нулявы» варыянт – каб не несьці страты. Пажаданы таксама нейкі «плюс» – але атрымлівацьсупэрпрыбыткі прадпрыемствам не дадуць кантралюючыя органы.

Няшмат засталося іншых тавараў і паслугаў, якія ўваходзяць у сьпіс сацыяльна значных тавараў, цэны на якія ўстанаўлівае дзяржава. Сярод іх – хлеб і хлебабулачныя вырабы, масла, алавічына, сьвініна, вараныя каўбасныя вырабы, соль, цукар, запалкі, рамонт абутку і некаторыя іншыя.

Дарэчы, разам з абяцаньнямі некаторых уладных чыноўнікаў яшчэ да заканчэння года падняць кватэрную плату ў 5-6 разоў – г. зн. да 20-40 долараў у месяц, усе салодкія словы А.Лукашэнкі пра гарантаваны заробак у 100 долараў падаюцца ўжо не такімі прыемнымі.

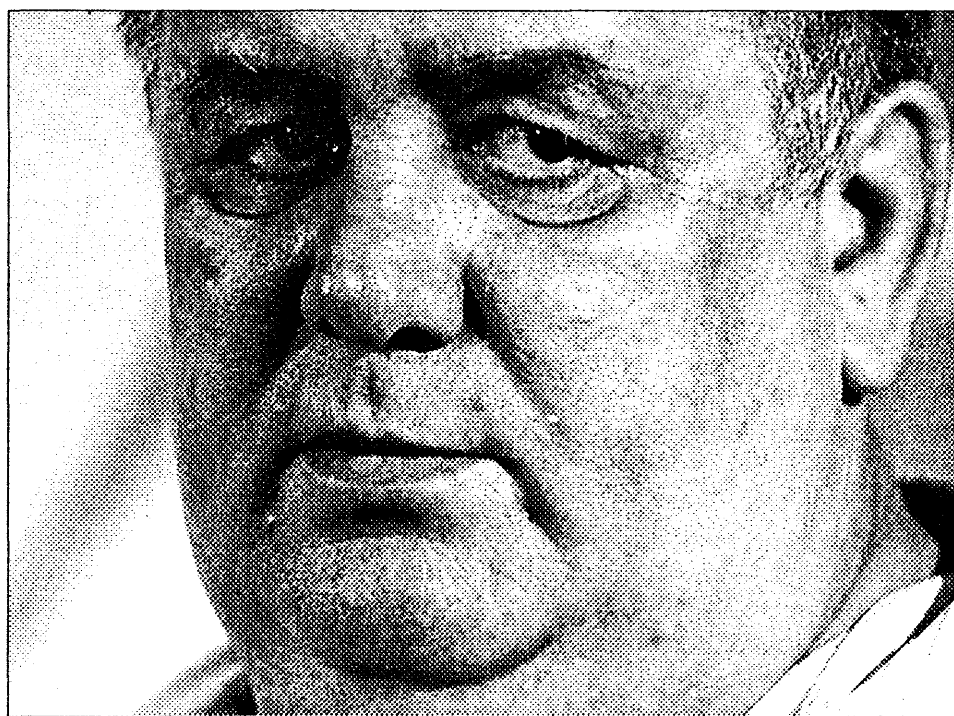
Нагадаем таксама, што ў 1994 годзе, праз які месяц пасля прыходу А.Лукашэнкі да ўлады былі адменены ўсе льготныя кошты на сацыяльна значныя тавары – хлеб, малако і г.д. Гэтыя даброты дасталіся тады прэзідэнту ў спадчыну ад «ненавіснага» Вячаслава Кебіча. Некаторыя захады па аздараўленні беларускага рынку былі тады насцярожана сустрэтыя аматарамі «халявы», але спадабаліся тагачасным «рынкачнікам». Потым час расставіў усе кропкі над і – стала зразумела, які лагер насамрэч прадстаўляе А.Лукашэнка. З таго часу прайшло ўжо сем гадоў, і, здаецца, гісторыя паўтараецца.

Смачна вам есьці, шаноўныя чытачы!

Міхась КАРПОВІЧ

Зволнены сьведка ў справе зьніклых

Звольнілі зь міліцыі бяз пэнсіі ды грашовай дапамогі палкоўніка Алега Алкаева, які сьведчыў супраць найвышэйшых кіраўнікоў краіны ў справах Захаранкі, Ганчара і Красоўскага.

Зьвесткі пра звальненьне Алега Алкаева і абставіны гэтага звальненьня Свабодзе паведаміла жонка Алкаева Ірына. Яна сьцьвярджае, што Алег Алкаеў звольнены з фармулёўкай «на асабістае жаданьне», хаця ў заяве кіраўніцтву ён прасіў звольніць яго «за выслугу гадоў». Розьніца, аказваецца, вельмі істотная.

З-за іншай фармулёўкі 48-гадовы Алкаеў ня будзе атрымліваць пэнсіі два гады, пакуль яму ня споўніцца 50. Таксама палкоўніка пазбавілі грашовай дапамогі на некалькі месячных заробкаў, якую выплачваюць міліцыянту па выхадзе на пэнсію паводле выслугі гадоў. Страціў Алкаеў і яшчэ некаторыя прывілеі, што гарантуюцца палкоўніку ўнутраных справаў на пэнсіі.

«Муж усё яшчэ знаходзіцца ў Нямеччыне, яму падоўжылі гасьцявую візу, але ў матэрыяльным пляне ягонае становішча зараз вельмі кепскае. Ён нават ня можа сабе дазволіць тэлефанаваць дадому. Безумоўна, ён сапраўды мужны і прынцыповы чалавек, але вось да чаго ўсё гэта прывяло... Мы нават ня можам быць разам. Але тут яму небясьпечна. Я катэгарычна супраць ягонага вяртаньня ў Менск», – сказала Ірына Алкаева.

Спадарыня Алкаева лічыць, што мужу адпомсьцілі за праўду, якую ён рызыкнуў паведаміць у сваім рапарце.

Нагадаю, былы начальнік менскага сьледчага ізалятара палкоўнік Алег Алкаеў ёсьць аўтарам вядомага рапарту на імя міністра ўнутраных справаў Навумава, у якім паведамляецца пра шэраг абставінаў адносна справаў Юр'я Захаранкі, Віктара Ганчара і Анатоля Красоўскага.

У прыватнасьці, Алкаеў згадаў, што быццам ў траўні і ў сярэдзіне верасьня 1999 году на загад тагачаснага міністра ўнутраных справаў Сівакова ён мусіў выдаваць пэўным асобам адмысловы пісталет, якім выконваюць сьмяротныя прысуды.

Аднаго разу пісталет перадавалі камандзіру асобага атраду СОБР унутраных войскаў Дзьмітрыю Паўлічэнку, сьведчыў Алкаеў. Пісталет вяртаўся нячышчаны ды ржавы, палкоўніку не паведамлялі, дзеля чаго яго выкарыстоўвалі.

Між тым, Алкаеў схільны меркаваць, што гэтая зброя спатрэбілася падчас апэрацыяў захопу Захаранкі, Ганчара і Красоўскага. Бо дні выдачы пісталета супалі з днямі, калі зьніклі гэтыя апазыцыянэры.

Рапарт Алкаева стаў вядомы грамадзкасьці падчас прэзідэнцкай кампаніі. Тады ж стала вядома, што Алег Алкаеў падаў заяву аб звальненьні зь міліцыі і зьехаў у Нямеччыну да сваякоў. У інтэрвію зь Нямеччыны ён прапанаваў настойваць на сваіх паказаньнях і нават абвінавачваў найвышэйшае кіраўніцтва краіны ў датычнасьці да справаў Захаранкі, Ганчара і Красоўскага. Ён зьвяртаў увагу на тое, што Дзьмітры Паўлічэнка быў спачатку арыштаваны, але неўзабаве вызвалены, калі за яго заступіўся Аляксандар Лукашэнка.

Даючы гэтыя інтэрвію, Алкаеў казаў, што заставацца ў Нямеччыне не зьбіраецца, але з прыездам яшчэ варта пачакаць. «Пасьля прэзыдэнцкіх выбараў вызначуся», – казаў палкоўнік Алкаеў. Падобна на тое, што свой выбар ён ужо зрабіў.

Алег ГРУЗЬДЗІЛОВІЧ, Радыё «Свабода»

Працэс Чыгіроў і БТ адкладаецца

Разгляд грамадзянскага іску Міхаіла і Юліі Чыгір да Беларускага тэлебачання ў судзе Першамайскага раёна Мінска зноў прыпынены – да выясненьня прысуду па крымінальнай справе сына – Аляксандра Чыгіра. Такім чынам суддзя Анатоль Аніскевіч задаволіў хадайніцтва юрыдычных прадстаўнікоў адказчыкаў – Нацыянальнай тэлерадыёкампаніі Беларусі і яе супрацоўнікаў – Уладзіміра Мартынава, Дзьмітрыя Косціна, Юрыя Пракопава. (Чацьвёрты адказчык – Яўген Новікаў на паседжанні суда не з'яўляецца). Акрамя таго, да справы далучаны матэрыялы сродкаў масавай інфармацыі, у якіх таксама гаварылася аб вінаватасьці сына Чыгіра. У той жа час суддзя адмовіўся далучаць да матэрыялаў справы звесткі сацыёлагаў аб негатыўным уплыве на рэйтынг Міхаіла Чыгіра сюжэтаў, паказаных па Беларускім тэлебачанні.

Нагадаем, што ў сваім іску Міхаіл і Юлія Чыгіры патрабуюць абвяржэння ілжывых, ганьбячых звестак, распаўсюджаных Беларускім тэлебачаннем літаральна пра ўсіх прадстаўнікоў сям'і, але асабліва пра сына Аляксандра, які 11 лютага 2001 года быў арыштаваны па падазрэнні ў крадзяжах. (Па неаднаразовых сцвярджэннях Чыгіроў, справа іх сына была сфабрыкавана, з мэтай зьняславіць Міхаіла Чыгіра). У якасці кампенсацыі маральнага ўрону яны маюць намер спагнаць з тэлекампаніі і чатырох яе супрацоўнікаў 110 мільёнаў рублёў.

Юлія Чыгір запатрабавала выпіску з пратакола судовага паседжання і мае намер у бліжэйшыя дні абскардзіць рашэнне аб прыпыненні разгляду іску ў Мінскім гарадскім судзе. «У беларускім заканадаўстве ёсць прэзумпцыя невінаватасці, – заявіла яна. – Абвінавачанне чалавека ва ўчыненні злачынства яшчэ да суда з'яўляецца нічым іншым, як ціскам на суд, на следства. Следчым і суддзям значна цяжэй быць аб'ектыўнымі, калі па тэлебачанні неаднаразова абвяшчалі, што падследны і падсудны – злачынца».

Генадзь БАРБАРЫЧ

Віцебскія дэмакраты дыскутуюць наконт аўтарытэту апазіцыі

Дыскусія аб аўтарытэце апазіцыі як умове яе прыходу да ўлады разгаралася вечарам 28 верасня на паседжанні Віцебскай каардынацыйнай рады дэмакратычных сілаў (КРДС).

Прэтэндуючы на распараджэнне бюджэтам дзяржавы, трэба спачатку зрабіць справаздачу аб выкананні бюджэту апазіцыі – такі быў лейтматыў выступлення лідэра фракцыі «За адзінства» ў абласной арганізацыі БСДП (Народная Грамада) Анатоля Гнеўкі.

У адказ на гэта кіраўнік мясцовага штаба мабілізацыйнай кампаніі «Свядомы выбар» Юрась Корбан заўважыў, што зрабіць «празрыстымі» расходы апазіцыі ў прайшоўшай прэзідэнцкай кампаніі не ўдасца. З гэтай нагоды старшыня віцебскай арганізацыі Аб'яднанай грамадзянскай партыі Алена Залеская заявіла, што «ў штабах сабраліся не вельмі прыстойныя людзі». Са многімі наёмнымі супрацоўнікамі, зазначыла А.Залеская, яны дагэтуль не разлічыліся.

Запрошаныя на паседжанне КРДС кіраўнікі былых ініцыятыўных групаў Паўла Казлоўскага і Міхаіла Чыгіра выказалі неразуменне з прычыны такой раз'яднанасці ў стане віцебскіх дэмакратаў.

Прапанова старшыні абласной рады «Таварыства беларускай мовы» Іосіфа Навумчыка «вырашаць канкрэтныя справы з жыцця людзей» была запісана ў пратакол паседжання, аднак не абмяркоўвалася і выказаная на паседжанні КРДС прапанова выступіць у абарону інтарэсаў 4.700 студэнтаў Віцебшчыны, якія працуюць на калгасных палетках, а да асэнсавання навучальнай праграмы прыступяць не раней як 6 кастрычніка.

Леанід СІМАНАЎ

Кожны стаіць на сваім

Заканчэнне, пачатак на стар.1

Кіраўнік групы наглядальнікаў, якая ў час прэзідэнцкіх выбараў прыязджала на Беларусь, даў даведку, асноўны сэнс якой заключаецца ў наступным: «выбары не былі дэмакратычнымі, свабоднымі і адпавядаючымі міжнародным стандартам». «Разам з тым выказана пажаданне развіваць кантакты з усімі палітычнымі сіламі Беларусі, і ў першую чаргу з грамадзянскай супольнасцю», – падкрэсліў А.Лябедзька.

На сесіі ПА СЕ падтрыманая тактычная стратэгія «Крок за крокам» у дачыненні да Беларусі, хаця А.Лябедзька і не разумее, у «чым яе сутнасць», бо нават дэпутаты ПА СЕ ўкладваюць у яе розны сэнс. «Яна азначае ў першую чаргу, што будзе чаканне канкрэтных рэальных крокаў ад беларускіх уладаў; ёсць некаторыя дэпутаты, гатовыя задаволіцца хуткімі дзеяннямі, як, напрыклад, вызваленнем Андрэя Клімава літаральна ў бліжэйшыя тыдні і ўвядзенне мараторыя на смяротную кару. Разам з тым большасць схіляецца да той студзеньскай рэзалюцыі мінулага года ПА СЕ, каб было пастаўленае пытанне аб узнаўленні статусу «спецыяльна запрошанага», якая была сфармуляваная перад мінулагоднімі выбарамі ў парламент: вызваленне ўсіх палітзняволеных, пашырэнне рэальных паўнамоцтваў парламента, доступ апазіцыі да дзяржаўных СМІ», – гаворыць А.Лябедзька.

«Тут у нас гучаць рэляцыі, што быццам бы ледзь не вырашанае пытанне аб узнаўленні статусу «спецыяльна запрошанага» і Беларусь можа стаць паўнапраўным сябрам СЕ. Гэта можа быць выканана толькі пасля таго, калі будуць выкананы названыя ўмовы... Верагоднасць узнаўлення статусу «спецыяльна запрошанага» наступнай вясной вельмі нізкая, але калі, напрыклад, за гэтыя паўгода будуць вызваленыя палітзняволеныя, рэальна пашыраныя паўнамоцтвы парламента і астатнія ўмовы, то наступнай сесіяй гэтае пытанне можа разглядацца. Але толькі разглядацца – якое рашэнне будзе прынятае, сёння вельмі рана прагназаваць», – рэзюмаваў А.Лябедзька.

Уладзімір Канаплёў 28 верасня выказаў поўную ўпэўненасць, што праз паўгода статус «спецыяльна запрошанага» для Беларусі будзе ўзноўлены. Нязменны намеснік старшыні ПП заявіў пра тое, што ў ПА СЕ «намецілася яскравае змяненне падыходаў у адносінах да Беларусі» і што на сесіі ПА СЕ «дакладна прагучала, што статус спецыяльна запрошанага для Беларусі трэба аднаўляць». У.Канаплёў не сумняваецца, што на чарговай сесіі ПА СЕ наступнай вясной статус «спецыяльна запрошанага» для Беларусі будзе аднаўлены. Другі дэпутат палаты Андрэй Лосеў выказаў нават незадавальненне, што надзеі афіцыйнага Мінска верасьнёўская сесія ПА СЕ не апраўдала.

Рыгор БУЯН

Война открывает путь к переделу мира

Война, несущая неисчислимые беды народам, одновременно является единственным способом решения политических и экономических проблем, которые стали непреодолимыми в рамках мирного развития. Само возникновение войны связано с накоплением критической массы неразрешенных противоречий у всех ее потенциальных участников. События, предшествующие столкновению, будь то убийство эрцгерцога в Сараево или теракты в США, — всего лишь повод для начала решительных действий.

Соответственно, политики с первого дня войны думают не о том, как и чем ее вести (это — дело военных), а о том, как воспользоваться ситуацией для решения политических проблем, стоящих перед государствами, партиями и лично перед ними. Промедление в этой ситуации смерти подобно. Напомним, что в самый разгар Второй мировой лидеры «большой тройки» в Тегеране и Ялте заложили основы мироустройства, которое оставалось неизменным почти полвека и во многом предопределило «холодную войну» и все, что за ней последовало.

Ныне, по мере развития антитеррористической операции, все более четкими становятся новые цели внешней политики США — основного игрока на международной арене. Конечно, Вашингтон хочет резко снизить крупномасштабную террористическую угрозу, но одновременно он стремится установить контроль над жизненно важным для экономики Запада регионом, в котором сосредоточены самые крупные в мире запасы энергоресурсов.

Эта цель предполагает решение двух задач. Первая из них — не допустить дестабилизации обстановки в районе Персидского залива. Вторая — создать условия для организации прямого и безопасного доступа к запасам нефти и газа в Центральной Азии и бассейне Каспийского моря. Обе задачи заставляют фокусировать основное внимание на Афганистане, а не на тех арабских режимах, которые являются финансовой опорой и идеологическим центром религиозного экстремизма.

Заметим, что сам факт прихода талибов к власти в Афганистане некоторыми экспертами рассматривался в контексте строительства западными компаниями трубопроводов из Туркмении к Аравийскому морю. Однако талибы «не оправдали оказанного им доверия», и проблему приходится решать другим способом.

Вполне очевидны и позиции России в конфликте. Она стремится не потерять свое влияние на постсоветском пространстве и одновременно обеспечить свое участие в разработке центральноазиатских месторождений энергоносителей. В условиях ограниченных военных и экономических возможностей главную ставку Москва делает на поддержку союзников в регионе.

Недаром президент России в своем основополагающем политическом заявлении отметил: «Мы расширим сотрудничество с международно признанным правительством Афганистана во главе с господином Раббани и окажем его вооруженным силам дополнительную помощь в форме поставок вооружений и боевой техники». Главу государства дополнил министр обороны Сергей Иванов, который впервые признал, что всестороннее содействие Северному альянсу оказывается уже давно.

Новый импульс сотрудничеству придал визит в Душанбе начальника Генштаба ВС РФ Анатолия Квашнина и его переговоры с лидерами антиталибской оппозиции. Северный альянс отказался от прежней своей позиции предоставить США контролируемую им территорию для нанесения ударов по бен Ладену и просит у Вашингтона лишь авиационной поддержки.

Последний, действуя в контексте своих интересов, вступил с Северным альянсом в переговоры. Но американские аналитики хорошо понимают, что помощь Раббани и Мухаммаду Фахимхану, сменившему Масуда, объективно выгодна России, Таджикистану и Ирану. США не хотят допустить установления полного контроля Северного альянса над всей территорией Афганистана, поэтому Джордж Буш сразу после программного выступления Владимира Путина заявил, что отстранение движения «Талибан» от власти в Афганистане не является обязательной целью в войне против терроризма.

В то же время США не ставят все на одну карту. В населенных этническими узбеками афганских провинциях Балх и Саманган резко активизировался присоединившийся к антиталибской коалиции генерал Рашид Дустум. Источники из Ташкента опровергли информацию о том, что ему Узбекистан оказывает военную помощь. «У нас нет таких возможностей. Скорее всего, это делает Россия», — заявили они. Между тем, по данным афганских источников, оружие и боевую технику для своих войск Дустум купил у тех же талибов. Вряд ли деньги на это дала Россия. Дустум пользуется поддержкой союзника США — Турции, а также Узбекистана, который активно сотрудничает с Вашингтоном.

Президент Ислам Каримов вынашивает планы транспортировки добываемого на своей территории углеводородного сырья через Афганистан к Индийскому океану. Некоторые эксперты считают, что в перспективе Узбекистан может попытаться установить контроль над северо-восточными провинциями Афганистана.

Симптоматично, что Ташкент и Душанбе не прислали своих представителей на заседание Комитета начальников штабов ВС СНГ, состоявшееся 26 сентября в Москве. У Ташкента и Ашхабада свои интересы. Стабильность в Афганистане им нужна для прокладки через эту страну и Пакистан газо- и нефтепроводов. «Труба» к Аравийскому морю обеспечит Узбекистану и Туркмении независимый от России выход на рынок энергоносителей. В числе выигравших окажется и Вашингтон, который по традиции извлекает экономический эффект из всех своих военных акций. Для решения проблемы США после воздушных ударов могут развернуть свои сухопутные войска в Гератской долине по реке Герируд в направлении на Кабул и пакистанский Пешавар. Именно по этому пути наиболее вероятна прокладка трубопроводов из Узбекистана и Туркмении к пакистанскому порту Карачи.

На пути этих планов может стать Северный альянс, и потому нельзя исключить, что через полгода-год в противовес таджикскому клану Раббани США попытаются при поддержке Пакистана укрепить власть неэкстремистских пуштунских кланов в Афганистане. Марионеточный режим и будет контролировать трассу трубопроводов. Как сообщают информированные источники в российских разведывательных и газонефтяных центрах, такой сценарий уже рассматривается. Предпринимаются, видимо, и практические шаги с целью удержать Узбекистан и Туркмению в поле своих интересов. Если Москве не удастся противодействовать строительству нефте- и газопроводов, то, по крайней мере, она примет самое активное участие в контроле за ними.

Сообщалось, что Москва и Ташкент уже в принципе договорились объединить усилия российских «ЛУКОЙЛа» и «Итеры» с узбекским «Узбекнефтегазом» для совместной 25-летней разработки Бухаро-Хивинского и Гиссарского месторождений. Аналогичное соглашение уже подписано Россией с Ашхабадом. Отмечается, что отечественным компаниям будет принадлежать 45% ежегодной газодобычи в Узбекистане, а значит, будет возможность продавать газ третьим странам, в том числе если построят трубопровод в Афганистане и в регионах Индийского океана.

Таким образом, можно предположить, что на афганском направлении основная цель Москвы состоит в формировании в Кабуле коалиционного правительства с участием союзных России сил. Впрочем, история Афганистана свидетельствует о том, что внутри коалиции, скорее всего, сохранятся непримиримые противоречия, что грозит сохранением нестабильности вблизи южных границ СНГ.

Однако для претворения плана всех участников конфликта необходимо решить ряд чисто военных проблем. Ни одно из государств мира сегодня не способно самостоятельно решить проблему установления контроля над Афганистаном. Не могут этого сделать и США. Сохранившиеся позиции России в Центральной Азии предопределяют столь высокую значимость ее усилий в глазах лидеров Запада.

Верно просчитав этот фактор, Москва попыталась использовать его для решения внешне- и внутриполитических проблем. Вашингтону устами президента Путина обещано «активное сотрудничество по линии спецслужб» (по сообщениям из США, там весьма довольны качеством уже предоставленной информации об инфраструктуре, местах пребывания международных террористов).

Россия готова предоставить свое воздушное пространство «для пролета самолетов с гуманитарными грузами в район проведения антитеррористической операции». Москва также дала добро на аналогичные действия своих союзников. Кроме того, Россия согласна «принять участие в международных операциях поисково-спасательного характера», что крайне важно для американцев с их очень высокой чувствительностью к людским потерям.

Позиция Кремля вполне разумна и взвешена. Важно и то, что она учитывает некоторые различия в политике Вашингтона и западноевропейских государств, которые опасаются как неконтролируемой эскалации конфликта, так и существенного роста и без того огромного влияния Вашингтона на мировую политику.

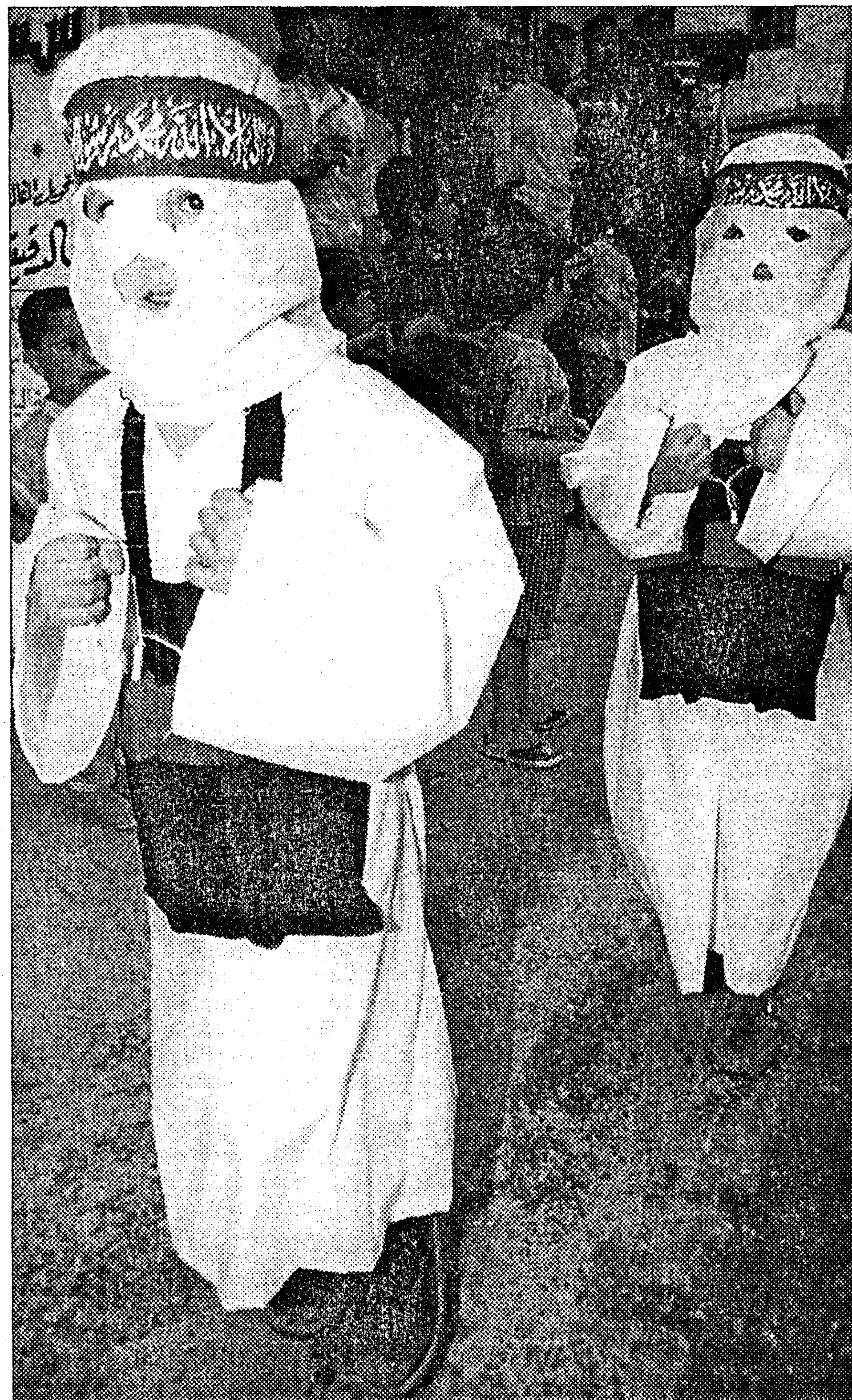
В Кремле исходят из того, что США рассчитывают на более активную помощь России в борьбе со своими противниками. Владимир Путин дал понять, что это возможно, но поставил активизацию усилий Москвы в зависимость от изменения позиции Запада по чеченской проблеме. Расчет оказался точным, и уже через день после заявления Путина канцлер ФРГ Герхард Шредер высказался за пересмотр оценки действий России в Чечне.

Кремлю удалось использовать ситуацию и для очередной попытки добиться разрешения патовой ситуации непосредственно в Чечне. В заявлении Владимира Путина прозвучал прямой призыв к диалогу, обращенный ко всем участникам незаконных вооруженных формирований. Им предлагается «прекратить все контакты с международными террористами» и «выйти на официальных представителей федеральных органов власти для обсуждения следующих вопросов: порядок разоружения этих незаконных вооруженных формирований и групп и порядок их включения в мирную жизнь в Чечне».

В целом на сегодняшний день Москва сумела извлечь максимум выгоды из новой ситуации. В то же время ожесточенная борьба за послевоенное устройство мира еще только начинается.

Многие эксперты полагают, что действия бен Ладена — это отражение ожесточенной борьбы за власть между умеренными и радикалами в исламском мире. Предсказать ее исход не возьмется никто, а значит, нельзя исключить губительного превращения локальных антитеррористических операций в глобальное противостояние двух цивилизаций.ў

Сергей СОКУТ, Владимир МУХИН
Ng.ru

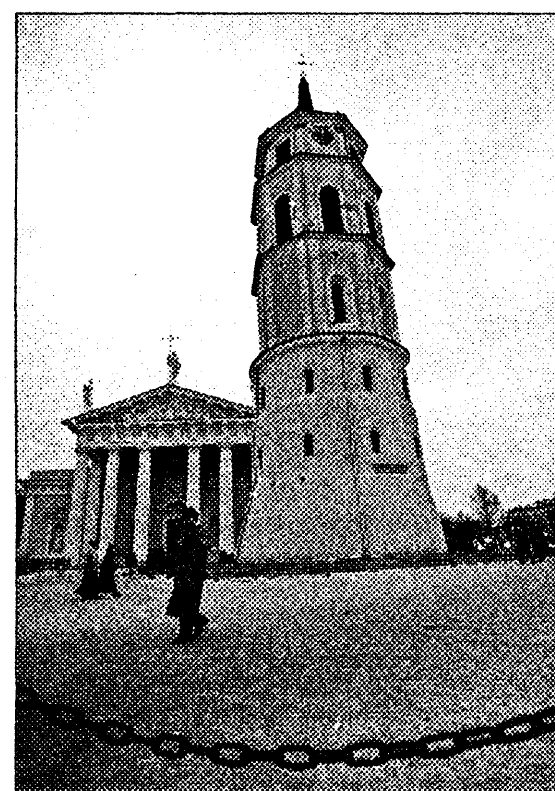

Дети в костюмах смертников на параде шахидов в Палестине

Адамкус: беларускія выбары недэмакратычныя

Прэзыдэнт Літвы Валдас Адамкус лічыць, што заявы некаторых прадстаўнікоў парлямэнцкай большасьці адносна вынікаў выбараў у Беларусі супярэчаць стратэгічным накірункам зьнешняй палітыкі яго краіны. З такой заявою выступіла сёньня прэсавы сакратар кіраўніка літоўскай дзяржавы.

Некалькі дэпутатаў літоўскага парлямэнту назіралі за прэзыдэнцкімі выбарамі ў Беларусі ў складзе місіі АБСЭ. Аднак яшчэ трое парлямэнтароў – сябраў сацыял-дэмакратычнай фракцыі назіралі за беларускімі выбарамі на ўласную ініцыятыву, яны знаходзіліся ў Беларусі па запрашэньні ўладаў, якія і аплочвалі іх паездку. Пасьля выбараў гэтыя трое назіральнікаў выступілі з заявамі, што выбары ў Беларусі прайшлі дэмакратычна, і што Лукашэнка перамог законна. Гэтая выснова разыходзіцца з высновай АБСЭ, паводле якой выбары ў Беларусі прайшлі з грубымі парушэньнямі дэмакратычнай працэдуры.

Паводле словаў прэсавага сакратара прэзыдэнта Літвы, Валдас Адамкус заклікаў кіраўніцтва Сацыял-дэмакратычнай партыі вызначыцца, ці падзяляе яно ацэнку беларускіх выбараў, зробленую трыма прадстаўнікамі партыі.

Юры ДРАКАХРУСТ
Радыё «Свабода»

Восемь лет один лидер

Журнал *Forbes* опять оставил читателей без сенсации. В ежегодном списке 400 самых богатых людей Америки лидер не меняется уже 8 лет. Билл Гейтс – его имя.

Основатель и руководитель корпорации по производству программного обеспечения *Microsoft*, Билл Гейтс, по сведениям на 27 августа, обладает 54 миллиардами долларов. С большим отрывом он опережает известного инвестора Уоррена Баффетта, состояние которого превышает 33 миллиарда долларов. Чуть позади бывший коллега Гейтса Пол Аллен, они вместе стояли у истоков компании *Microsoft*.

Но эта «макушка айсберга» традиционно неизменна. А вот нижеследующий список существенно откорректирован в свете последних событий. Из списка исключены 54 предпринимателя, сделавшие состояния в сфере так называемой «новой экономики», основанной на информационных технологиях. С другой стороны, упрочились позиции тех, кто вкладывает капиталы в более традиционные отрасли, например, розничную торговлю и производство.

Безусловно, американскую экономику подкосили теракты в Нью-Йорке и Вашингтоне, совершенные 11 сентября. Поэтому и специалисты *Forbes* вынуждено внесли в свой рейтинг определенные коррективы. Вообще же 400 самых богатых реально ощутили на себе ухудшение экономической конъюнктуры в США. Их совокупное состояние уменьшилось по сравнению с 2000 годом с 1.200 до 946 миллиардов долларов.

Ну и конечно, теряет тот, кому есть что терять: только активы Гейтса «подтаяли» за год на 9 миллиардов долларов, а только за месяц этого года он расстался с 7,2 миллиардами долларов. Лидирует он в списке исключительно потому, что вовремя диверсифицировал свои инвестиции. К тому же, значительную часть полученных им средств Б.Гейтс направляет на филантропические проекты, осуществляемые через его же фонд *The Bill & Melinda Gates Foundation*.

По сообщению *The Wall Street Journal*, продолжает сокращаться и его доля в корпорации *Microsoft*. Она оценивается в настоящее время в 33 миллиарда долларов. По данным на 10 сентября, он владеет 662 миллионами акций компании, указывается в документах, поданных в Комиссию по ценным бумагам и биржам США (*SEC*), хотя еще год назад ему принадлежали 732 миллиона акций *Microsoft*.

До начала военных действий против Афганистана остались считанные часы

Военные операции США, направленные против террористических баз Усамы бен Ладена в Афганистане, должны начаться в течение ближайших 48 часов, сообщает *The Guardian*.

Британские и американские источники утверждают, что атака может начаться уже сегодня: в первую очередь будут нанесены удары по воздушному флоту и установкам противовоздушной обороны, а также по танкам талибов.

По информации источников в военном ведомстве США, вначале будет проведена так называемая десантная операция — высадка в центральной части Афганистана десантников 82-й дивизии. Объектами атаки станут прежде всего военные базы «Аль-Каеды», находящиеся в районе Кабула. Также в состоянии боевой готовности находятся солдаты 10-й горной дивизии.

Антитеррористические операции будут осуществляться при активной поддержке американского спецназа — в том числе, «армейских рейнджеров» и «зеленых беретов», а также элитных подразделений Великобритании, которые готовятся присоединиться к военным действиям в течение ближайших двух недель. Некоторые отряды сил специального назначения США и Великобритании уже приступили к проведению операций на территории Афганистана. Об этом сообщил *CNN* пожелавший остаться неназванным высокопоставленный сотрудник военного ведомства США. Впрочем, как правительство талибов, так и Пентагон пока отрицают этот факт.

«Америка будет действовать целенаправленно и решительно; превыше всего для нас дело свободы», — заявил в субботу президент Джордж Буш после встречи с военными советниками в Кэмп-Дэвиде (*Camp David*). В прямом эфире американской радиостанции он сказал: «Мы не стремимся к конфликту, мы хотим его прекратить. Мы будем преследовать террористов, где бы они ни находились».

Политика целенаправленной атаки на определенные точки в Афганистане предложена в Вашингтоне сторонниками госсекретаря США Колина Пауэлла. С этой стратегией согласна также Великобритания в лице премьер-министра Тони Блэра. Противоположную позицию представляет заместитель секретаря по государственной обороне Пол Вольфовиц, который полагает, что следует наносить удары по разным точкам, включая военные объекты Ирака. Этот план был отвергнут по совету военных экспертов, которые считают, что массированные бомбардировки не решат главной задачи США — ликвидации Усамы бен Ладена, а только ухудшит дипломатические отношения с исламскими странами.

«За ўратаванне мемарыяла Курапаты»

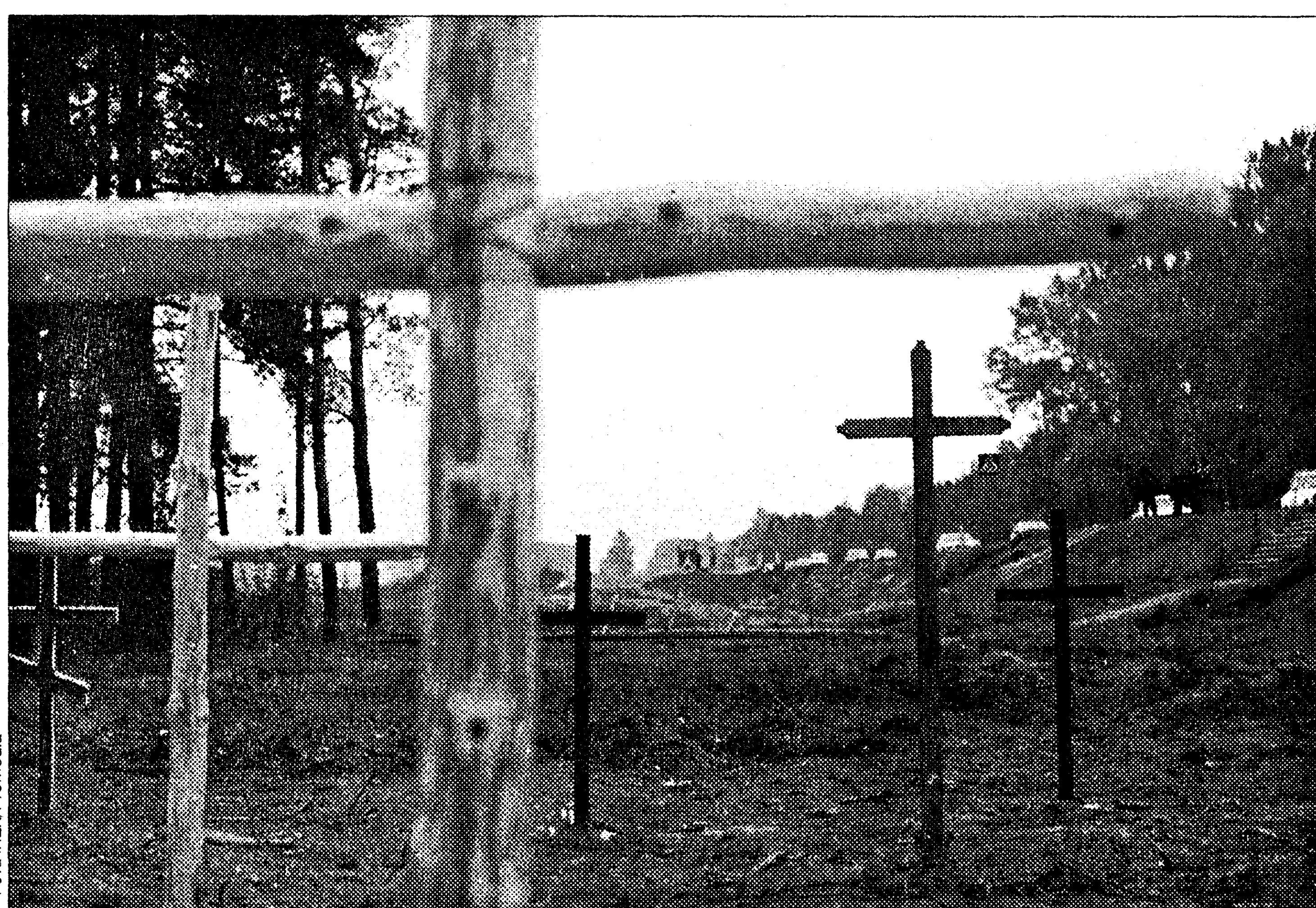
Заява грамадскай ініцыятывы

Напрыканцы 80-х гадоў народу Беларусі адкрылася жудасная праўда аб масавых рэпрэсіях сталінскага рэжыму. Стала вядомым і адно з месцаў масавых расстрэлаў і пахаванняў ахвяраў – урочышча Курапаты. Назва як сімвал памяці і болю аб бязвінна загінуўшых, бясследна зніклых.

Дзякуючы намаганням грамадскасці, даследаванням і публікацыі Зянона Пазьняка і Яўгена Шмыгалёва, раскопкам археолагаў стала вядома, што ў 30-40-х гадах мінулага стагоддзя тут было расстраляна дзесяткі, а магчыма, сотні тысяч чалавек. Іх рэшткі ляжаць у сотнях курапацкіх магілаў. У 1988-1989 г.г. дзяржаўная камісія на чале з генеральным пракурорам Тарнаўскім пацвердзіла, што ў Курапатах бязвінныя людзі былі знішчаны НКВД. Таму ў 1993 годзе ўрочышча было занесенае ў дзяржаўны рэестр гісторыка-культурных каштоўнасцяў Рэспублікі Беларусь як «Месца згубы ахвяраў палітычных рэпрэсіяў у 30-40 гады XX стагоддзя». Курапатам быў нададзены статус першай катэгорыі гістарычна-культурных каштоўнасцяў. Так дзякуючы народнай волі Курапаты сталіся Нацыянальным некропалем – адной з галоўных памятных мясцінаў нашага народа.

На жаль, былі і ёсць у Беларусі сілы, якія хацелі б абвергнуць гэтую праўду, абяліць сталінскі рэжым і яго злачынствы. Яны спрабавалі даказаць, што ў Курапатах знаходзяцца рэшткі ахвяраў фашысцкага рэжыму. Створаная іх намаганнямі чарговая камісія правяла ў 1998-1999 г.г. новае расследаванне. Аднак вынікі яго засакрэчаныя дагэтуль. Ці не таму, што яны не адпавядаюць заказной версіі?

Сёння зноў узнікла небяспека страціць наш Нацыянальны некропаль — Курапаты. Распачата пашырэнне Мінскай кальцавой дарогі, якая можа знішчыць магілы бязвінна забітых. Будаўніцтва ў раёне Курапатаў пачалося раней запланаванага тэрміну (работы планаваліся на 2003-2005 г.г.), без усялякага грамадскага абмеркавання прапанаванага варыянту рэканструкцыі. Будаўнікі ігнаруюць неабходны ў такім выпадку нагляд з боку спецыялістаў і археолагаў Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі і нават элементарную тэхніку бяспекі. Земляныя работы вядуцца вельмі паспешліва, практычна без чарцяжоў на рабочай стадыі і без праекта арганізацыі будаўнічых работ. У выніку пачатай будоўлі была закранутая паляна перад Крыжам Пакуты, якая не павінна, паводле папярэдняга праекта, быць уключаная ў зону будаўніцтва дарогі.

Фота IREX/ProMedia

Каб не дапусціць руйнавання могілак, на шляху бульдозераў сталі маладыя хлопцы і дзяўчаты з Маладога Фронту, «Еўрапейскага шляху» і іншых маладзевых арганізацыяў.

Дзеля вырашэння гэтага канфлікту, дзеля абуджэння народнай маральнай энергіі ў абароне Нацыянальнага некропаля мы, прадстаўнікі грамадскіх арганізацыяў, палітычных партыяў, прафсаюзаў, навукоўцаў, інтэлігенцыі, аб'ядналіся ў грамадскую ініцыятыву «За ўратаванне мемарыяла Курапаты».

Мы патрабуем:

1. Тэрмінова спыніць будаўніцтва дарогі ў раёне Курапатаў.

Правесці дадатковыя археалагічныя даследаванні ў прыдарожнай зоне.

2. Пачаць неадкладны публічны дыялог адказных дзяржаўных структураў з прадстаўнікамі грамадскай ініцыятывы «За ўратаванне мемарыяла Курапаты».

3. Рассакрэціць і абнародаваць вынікі расследавання ў Курапатах, праведзенага ваеннай пракуратурай у 1998-1999 г.г.

4. У адпаведнасці са статусам помніка неабходна ўключыць у праект агароджу ўсяго ўрочышча Курапаты, добраўпарадкаванне яго тэрыторыі і стварыць належную ахову.

Пасля высвятлення сітуацыі мы складзем план доўгатэрміновай працы дзеля ўратавання Курапатаў, дзеля прыцягнення ўвагі ўсіх жыхароў Беларусі да асэнсавання таго, што адбылося з нашым народам у XX стагоддзі, каб такое больш ніколі не паўтаралася. Будзем памятаць – значыць, не паўторым.

Грамадская ініцыятыва «За ўратаванне мемарыяла Курапаты» лічыць сваім святым абавязкам абарону ад пагрозы знішчэння і руйнавання не толькі курапацкага Нацыянальнага некропаля, але і ўсіх помнікаў і мемарыялаў нашай краіны.

Заяву падпісалі вязень сталінскіх канцлагераў, паэт Сяргей Грахоўскі, народныя пісьменнікі Васіль Быкаў, Рыгор Барадулін, Ніл Гілевіч, прадстаўнікі палітычных партыяў, грамадскіх аб'яднанняў і ініцыятываў.

Грамадская ініцыятыва «За ўратаванне мемарыяла Курапаты» адкрытая да далучэння новых паплечнікаў.

Кантактны тэлефон: 206-59-09

«Белый аист» с красно-коричневой отметиной

Несомненно, одним из «шедевров» в пропагандистской кампании, которую развернули государственные СМИ в пользу своего кандидата, стал растиражированный почти в четырех миллионах экземпляров специальный выпуск президентской газеты «Советская Белоруссия» от 5 сентября 2001 года

Прежде всего заметим, что сам факт появления спецвыпуска «СБ» стал грубейшим нарушением белорусского избирательного законодательства. Претендент на пост президента А.Лукашенко использовал служебное положение для внеочередной рекламы своей предвыборной программы, что не укладывается ни в одну из норм Избирательного кодекса. По оценке Белорусского Хельсинкского Комитета, затраты на выпуск и доставку тиража составили 20 тысяч долларов, что намного превышает лимит средств, выделяемых кандидату на ведение предвыборной агитации. Уже одного этого факта было достаточно для того, чтобы снять проштрафившегося кандидата с избирательной гонки.

Но главным в спецвыпуске «СБ» была все-таки не форма, а содержание. «Бриллиантом» пропагандистской PR-технологии явилась двухполосная статья «Операция «Белый аист» (иностранные спецслужбы – против Беларуси)». Из какого же гнезда прилетел к нам этот «белый аист»? Судя по подводке к статье, материал Павлу Якубовичу, главному редактору вышеназванной газеты, любезно предоставил «влиятельный московский центр «Независимая политическая экспертиза».

Зачем же лукавить? Материал этот был опубликован 28 августа 2001 г. в №35 одиозной красно-коричневой российской газеты «Завтра», редактором которой является известный «ленинец» Александр Проханов? Вот только подзаголовок статьи почему-то исчез в «СБ». А в тексте оригинала он звучит так: «В Совет Безопасности РБ. Конфиденциально».

Почему-то в нарушение Закона о печати ссылок на источник главный редактор президентской газеты не сделал. Может быть, позабыл в избирательной горячке?

Для полноты впечатления «СБ» надо было бы перепечатать и передовицу из того же номера «Завтра» под ликующим заголовком «Лукашенко победит!». Автор передовицы – естественно, Александр Проханов. Для того чтобы понять, о чем он кричит, достаточно воспроизвести лишь несколько строк: «В Беларуси приближаются выборы президента. Это не выборы, а война. Страшная, беспощадная, та, что разрушила Советский Союз, истребила великую цивилизацию...». И еще: «Лукашенко сражается не только за Минск, Витебск, Полоцк. Он сражается за Смоленск, Москву, Красноярск. Он – последний рубеж, удерживающий дивизии *NATO*. Последняя трахея, позволяющая дышать России».

Ну, трахея значит трахея. Что же такое конфиденциальное сообщил А.Проханов нашему Совету безопасности, чтобы трахея действовала? Кто скрывается под таинственно звучащим выражением «сообщает источник»?

Фота IREX/ProMedia

Если материалы исходят из сопредельного государства, то логично заключить, что на нашей суверенной территории вольготно и безнаказанно орудуют иностранные шпионы. Тогда позвольте спросить: где же были органы государственной безопасности?

Вполне вероятной является и другая версия: «белый аист» выпорхнул из родного белорусского гнезда. В таком случае эти сведения добывались в ходе секретных мероприятий, проводимых белорусскими спецслужбами. И опять же встает вопрос: кто передал секретные документы в Россию и конкретно А. Проханову?

Самое пикантное во всей этой истории то, что никаких секретных сведений в статье нет и в помине. Все, о чем «сообщает источник», никогда и нигде не скрывалось от общественности. Более того, о многих «секретных встречах» сотрудников Консультативно-наблюдательной группы (КНГ) ОБСЕ с представителями белорусской оппозиции писалось на страницах независимых изданий.

Для нас – экспертов по СМИ при Консультативном совете оппозиционных политических партий – особенно любопытным было «сообщение источника» о какой-то встрече группы экспертов, в ходе которой обсуждались наработки о деятельности СМИ. Мы долго вспоминали, где и когда состоялась такая встреча. И вспомнили... Года полтора тому назад, еще до «парламентских» выборов, мы готовили рекомендации для Консультативного совета о том, как наиболее эффективно можно использовать средства массовой информации, в первую очередь государственные, для ведения агитационной работы.

Непонятным для нас остается то, зачем и какому «уху» понадобилось шпионить за своими гражданами. Кстати, в период наших консультаций с правительственной стороной по вопросу о допуске оппозиции к государственным СМИ любопытные могли наслушаться такого, что им хватило бы на целую стаю «белых аистов».

Так зачем же, с какой целью вылетел из гнезда «белый аист»? Какой «подарочек» он нес в клюве? Ответ очевиден – вылить ушат грязи на демократических оппонентов нынешней власти. А заодно еще раз разоблачить «подрывную деятельность» одной из самых уважаемых в мире международных организаций – ОБСЕ, в состав которой входят 53 европейских государства, США и Канада.

В результате получилось в полном соответствии с поговоркой: не плюй в колодец – пригодится воды напиться. Этот момент уже наступил: старую-новую власть мучит жажда – ей хочется установить конструктивные отношения с оплеванными ею же европейскими структурами. Остается лишь удивляться терпению европейцев, которые, несмотря ни на что, еще не хлопнули дверью. Объяснение этому есть: цивилизованные люди жалеют белорусский народ и не хотят оставить его один на один с экспериментаторами «рыночного социализма».

Время все расставит по своим местам. Скрыть правду от общества еще не удавалось никому.

Михаил ПАСТУХОВ, Юрий ТОПОРАШЕВ, эксперты по СМИ при Консультативном совете оппозиционных политических партий

ТАЯМНІЦА

Улады ўтойваюць сапраўдны праект

27 верасня кіраўніца «Марыпралогу Беларусі», былая супрацоўніца інстытута «Белпрампраект» сп-ня. Мая Кляшторная наведала інстытут «Белгіпрадар», спецыялізаваную арганізацыю па праектаванні дарог, дзе сустрэлася з Іванам Ярашэвічам, начальнікам аднаго з аддзелаў установы. Менавіта ў ягоным аддзеле вядзецца праектаванне Мінскай кальцавой дарогі.

Як паведаміла нам сп-ня.Кляшторная, падчас размовы высветлілася, што кальцавая аўтадарога перарастае кальцавую магістраль, ператвараючыся ў дарогу першай катэгорыі (гэта значыць, што пад будаўніцтва ў такім выпадку мусяць быць выкарыстаны вялікія плошчы зямлі). Тады, паводле словаў М.Кляшторнай, «мы губляем тэрыторыю Курапатаў». Аднак, на сённяшні дзень нам яшчэ не вядома канчатковае рашэнне пра статус дарогі – ён можа быць вызначаны і як гарадская магістраль.

«Будаўнікі гуляюць, нібы вольныя казакі, — зазначыла Мая Кляшторная. — І мне абсалютна зразумела: тое, што там цяпер творыцца – гэта парушэнне. Тэрміны будаўніцтва скарачаюцца: пачатковы рамонт дарогі ля Курапатаў планаваўся на 2003-05 гады, а зараз ужо здаць у эксплуатацыю гэты ўчастак мяркуецца напрыканцы 2002 года».

Прэс-служба ГА БНФ «Адраджэньне»

Чарнобыльская Краснапольшчына

У выніку чарнобыльскай катастрофы і заражэння радыяцыяй Краснапольскі раён Магілёўскай вобласці пазбавіўся 30 тысяч гектараў сельгасугоддзяў, пяці сельскагаспадарчых і двух прамысловых прадпрыемстваў. Былі пераселеныя жыхары 76 населеных пунктаў, колькасць насельніцтва скарацілася з 22.800 да 14.000 чалавек. Паводле звестак камітэта эканомікі і рынычных адносінаў аблвыканкама, сёння ў раёне самы высокі ў вобласці ўзровень беспрацоўя — 3,2% эканамічна актыўнага насельніцтва. Смяротнасць перавышае нараджальнасць больш чым у два разы. Сярод асноўных праблемаў — нізкі эканамічны патэнцыял, дэфіцыт жылля, недахоп кваліфікаваных кадраў, высокі ўзровень утрымання жалеза ў пітной вадзе, дзіцячая смяротнасць, п'янства.

Канстанцін УВАРАЎ

АСВЕТА

Ліцэй усё яшчэ пад пагрозай

Улады Светлагорска настойваюць на ліквідацыі мясцовага філіяла Нацыянальнага дзяржаўнага гуманітарнага ліцэя (НДГЛ) імя Якуба Коласа.

Як паведамў дырэктар філіяла Тэльман Маслюкоў, 27 верасня адбылася сустрэчы дырэктара НДГЛ Уладзіміра Коласа з загадчыцай аддзела адукацыі Светлагорскага гарвыканкама Г.Філіповіч і старшынём гарвыканкама Б.Піштуком. На гэтых сустрэчах прысутнічаў і Маслюкоў. Паводле яго словаў, Колас прапанаваў захаваць Светлагорскі філіял НДГЛ да ўступлення ў сілу палажэння аб філіялах агульнаадукацыйных навучальных установаў. Яно распрацаванае ў міністэрстве адукацыі і зараз знаходзіцца на візіраванні ў мінюсце.

Аднак пазіцыя гарадскіх уладаў практычна не змянілася.

У гэтай сітуацыі Тэльман Маслюкоў плануе 1 кастрычніка сустрэцца з кіраўніцтвам горада і вылучыць свае сустрэчныя прапановы, узгодненыя з дырэкцыяй НДГЛ. «Мы хацелі б падпісаць з гарадскімі ўладамі пагадненне аб гарантыях захавання структуры філіяла ліцэя ў рамках сярэдняй школы № 1, каб пазней аднавіць навучальную ўстанову як самастойную адзінку», — сказаў Тэльман Маслюкоў.

Марат ГАРАВЫ

Дажалі, пад цэп паклалі...

«Аснова нашых хлебных цяжкасцяў у тым, што рост вытворчасці таварнага хлебу ідзе ў нас павольней за рост попыту на хлеб»
тав. І.В.Сталін, Тв., т.11,ст.82

Святкуем. А што? Самі не ведаем. Дакладней, ведаюць штатныя аптымісты і аптымісты «в штатском». Астатнія пазіраюць на падзеі з уласцівай беларусам абыякавасцю. Наўпрост дажынкі большасці з нас не пагражаюць, таму, няхай сабе будуць.

Тыя, каторыя ня любяць першага прэзідэнта Беларусі А.Р.Лукашэнку, усяляк здзекваюцца з шабашу аграрыяў. Дарэмна. Гэта не пашырае нашых ведаў пра мінулае, сучаснасць і будучыню. Між тым, менавіта пашырэньне такога кшталту ведаў гарантуе адзінства мэтаў нацыі. Дзеля нашай анархічнай нацыі пошук такога адзінства даўно насьпеў, бо ўжо дзесяць гадоў мы маем нарэшце ўласную дзяржаву, а навошта яна нам, яшчэ не дамовіліся.

Можа, яна нам патрэбная, каб не былі галоднымі тыя, каторыя самі не дадуць сабе рады пракарміцца: малыя, старыя, хворыя. Няхай сабе так. То колькі ім трэба хлеба і колькі мы яго маем.

Наконт трэба. Гэта рэч зменлівая. З кожным годам беларусы спажываюць усё меней хлебу, вырабаў з мукі, макаронаў, круп і д.т.п. прадуктаў харчаваньня. У 1970 годзе з'елі 144 кілі на чалавека, у 1980 – 140, у 1990 – 126, у 1999 годзе – 115. То бок на 2002 год на пракорм нашага народу спатрэбіцца: 115 кг. памножыць на 9.960.000 чалавек (такая будзе сярэднегадавая колькасць едакоў) – 1 мільён 145 тысячаў тон хлебу і хлебных вырабаў. Зразумела, што збожжа спатрэбіцца болей.

Сельскагаспадарчыя жывёлы і птушкі, мяса каторых мы любім есці не меньш за булкі і макароны, таксама спажываюць збожжа. Мяса адзін жыхар Беларусі з'ядаў у 1970 годзе 49 кг., у 1980 – 61, у 1990 – 75, а зараз – зноў як у 1980 годзе. Мяса і каўбасаў на 2002 год трэба мець 608 тысячаў тон.

Малако і прадукты з яго ядуць дзеці, бо малыя і пэнсіянэры, бо бедныя. У разліку на аднаго спажыўца беларусы мелі малака і малочных прадуктаў у 1970 годзе – 371 кг., у 1980 – 382 кг., у 1990 – 425 кг., у 1999 – 330 кг. Малака і малочных прадуктаў спатрэбіцца ў 2002 годзе – 3 мільёны 287 тысячаў тон.

Каб забіць на мяса патрэбную колькасць жывёлаў і птушкі ды надаіць неабходную колькасць малака, трэба мець вялікі статак. На вытворчасць 1 кг. мяса неабходна патраціць адпаведную колькасць збожжа. У выдатках на вытворчасць прадукцыі жывёлагадоўлі кошт кармоў складае ад 50 да 75%. А кармы, каторыя атрымліваюцца з ворнай зямлі, у т.л. фуражнае збожжа, складаюць да 2/3 сучаснай кармавой базы. У нас не мае сэнсу весьці размову пра выкарыстаньне збожжа на корм у адпаведнасці з нарматывамі – заблытаесься ў прыпісках. Але агулам патрэбна на добры толк пад 4 мільёны тон збожжа.

Яшчэ насеньне, на два з палавінай мільёны гектараў, ня меней, яго спатрэбіцца мінімум 450 тысячаў тон. Ды рэзэрв... Карацей кажучы, малавата збожжа. А можа не?

За апошнія дваццаць гадоў валавы збор зерневых і зернебабовых 13 разоў быў вышэйшы, чым сёлета, а ў 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1998, 1999 і 2000 гадах – ніжэйшы, чым сёлета. Гэты факт сведчыць, што залежнасць ад надвор'я, каторае ў сваю чаргу залежыць ад касмічных сілаў, адкрытых бацькам касмабіялогіі Чыжэўскім, у нашай сельскай гаспадарцы – поўная. І ўсё.

На разлікі за нафтапрадукты, электрычнасць, угнаеньні, насеньне, транспарт і на зарплату даводзіцца аддаваць амаль усё рэалізаванае збожжа.

Вось і мяркавалі нашы старшыні, каторыя апошнімі гадамі сядзяць на сваіх пасадах у сярэднім гады па два, ня болей, на чым сэканоміць. І дадумываліся, зразумела, на угнаеньнях. Расьліна не жывёла, раўсьці з голаду не будзе. Вось і наэканомілі. А пра камбайны і думаць не хацелі, страшна.

Таму, калі сёлета зарадзіла збожжа і біялагічная ўраджайнасьць на пачатку лета выглядала цэнтнераў на 70 з га, усе вельмі ўзрадаваліся. Ажно раптам стала горача. Жаць трэба было хуценька, каб не сыпалася. Дзень згубіў пры такім надвор'і – і няма двух цэнтнераў з гектара. Гэта добра відаць па багацейшых гаспадарках, раёнах, абласцях. Хто меў крыху тэхнікі і паліва, той меў і плён. А так, год добры, а ўраджайнасць з гектара меней, чым летась. Дзякуй Богу, крыху болей засеялі.

Навукоўцы планавалі з улікам названых фактараў атрымаць сёлета прыкладна шэсць мільёнаў тон. Пралічыліся, і начальства падкузьмілі. Не ўлічылі палітычнага фактара – колькі саляркі, бензіну і паганялаў спатрэбіцца на выбары. Падобна, што выбарчая кампанія каштавала нам не меньш за паўмільёна тон збожжа. Не хлусіў Суперстаршыня на суперпланёрцы: можам і сем мільёнаў тон, можам і болей.

Толькі, як дасьведчаныя бабулькі кажуць, падманваюць яго. Дык каб не падманвалі, нагадаем: паводле мінстатаўскага рапарту, у жніўні заработная плата ў сельскай гаспадарцы была на трэць ніжэйшая сярэдняй па краіне. Гэтага амаль хапіла на дажынкі.

У наступным годзе можа не хапіць. Каб не расчараваць бабулек, пара стварыць нармальную камісію па падрыхтоўцы аграрнай рэформы. А то дажнемся, без малака і мяса застанемся.

Юзік ЛАБЭЦКІ, пэнсіянэр

Праверкі «абменнікаў»

Амаль на 100 банкаўскіх абменных пунктаў стала больш у Беларусі сёлета, і сёння іх агульная колькасць перавысіла 1.800. Пра гэта БелаПАН паведаміў прэс-сакратар Нацыянальнага банка Міхаіл Журавовіч.

Паводле яго словаў, праца такіх пунктаў куплі-продажу валют пастаянна ўдасканальваецца і кантралюецца. Напрыклад, штомесяц толькі спецыялістамі галоўных упраўленняў і цэнтральнага апарата Нацбанка правяраюцца ў сярэднім 100-120 абменных пунктаў.

Цяпер Нацыянальны банк сумесна з падатковымі органамі праводзіць працу па уніфікацыі патрабаванняў да камп'ютэрных сістэмаў, што выкарыстоўваюцца ў абменных пунктах (валютных касах) па розных кірунках.

Паводле звестак з Нацбанка, на асобым кантролі знаходзіцца напаўненне абменных пунктаў наяўнай валютай і беларускімі рублямі для поўнага задавальнення попыту насельніцтва, адкрыццё ў розных гарадах краіны такіх новых пунктаў, а таксама адпаведнасць іх раскладу рэжымам працы прадпрыемстваў, на тэрыторыі якіх яны размешчаны.

Аляксей АРЭШКА

ЭКСПРЭС

Прогнозы, долги, расчеты

Госбюджет уже с дефицитом

Консолидированный бюджет Беларуси исполнен в январе-июле 2001 года с дефицитом в сумме 101,4 млрд. белорусских руб. (69,4 млн. *USD*), или 1,2% к ВВП.

Об этом сообщило министерство финансов республики. Доходы бюджета составили 2979,6 млрд. бел. руб. (2,04 млрд.*USD*, 36,4% к ВВП). Расходы –3.081 млрд. бел. руб. (2,11 млрд. *USD*, 37,6%).

Сигаретный бизнес подкорректировали

В Совете министров подготовлено постановление о временной защите отечественных производителей табачных изделий. Этот документ накладывает весьма существенные ограничения на импорт сигарет в нашу страну. Сегодня, согласно установленной квоте, в Беларуси ежегодно реализуется 10 млрд. штук продукции Гродненской табачной фабрики, 3 млрд. – СП «ТабакИнвест», 3 млрд. — импортной продукции.

Область ограничительных мер была выбрана с учетом ассортимента отечественных сигарет. Последний вариант постановления предлагает отказаться от ввоза импортных сигарет без фильтра. Запрещается также ввоз сигарет по цене ниже 26 центов за пачку.

Квота на ввоз остальных сигарет сокращается в 2 раза. Кроме того, постановление предполагает введение дополнительной ввозной пошлины на импортные сигареты в размере 30%.

Дороги к еврофондам еще не все перекрыты

В рамках подготовки Европейским банком реконструкции и развития (ЕБРР) стратегии по Беларуси будут дополнительно проводиться двусторонние регулярные контакты.

Об этом заявил президент ЕБРР Жан Лемьер на встрече с послом Беларуси в Великобритании Валерием Садохо. Президент банка также отметил, что, несмотря на наличие отрицательных оценок выборов в Беларуси со стороны международных наблюдателей и некоторых европейских институтов, изоляция страны не отвечала бы интересам белорусского народа и не способствовала бы укреплению демократического развития страны.

ВВП — весьма «гибкий» показатель

ВВП Беларуси возрос в январе-августе 2001 года в сопоставимых ценах по сравнению с соответствующим периодом 2000 года на 3% и составил 10 трлн. бел. руб. (6,84 млрд. *USD*). Об этом сообщило министерство статистики и анализа страны.

Удельный вес в ВВП добавленной стоимости промышленности составил 30,1%, сельского хозяйства — 9,2%, строительства — 5,3%, транспорта и связи — 10,8%, торговли и общественного питания — 8,9%.

Андрей КАРПОВИЧ

Беднасць – не загана

Асабліва калі беднасць масавая народная прыкмета

17 кастрычніка – Міжнародны дзень барацьбы з беднасцю. Беднасць азначаюць як стан сталай адсутнасці неабходных рэсурсаў для забеспячэння здавальняючага ладу жыцця. Цяпер паняцце беднасці не тое, што было, скажам, сто гадоў таму за панскім часам. Крытэрыі змяніліся, прынамсі, у цывілізаваным свеце. І паводле іх, цяперашняя Беларусь – досыць бедная краіна.

Не па патэнцыяле дзяржавы, а па тым, як жывуць многія беларусы. Хоць, натуральна, можна ўсё падаваць і ў іншым святле, параўноўваючыся не з Еўропай, а з краінамі трэцяга свету, дзе людзі штодня гінуць ад голаду тысячамі.

А так у Беларусі па-ранейшаму ледзьве не за раскошу ўважаецца факт валодання тэлефонам мабільнай сувязі, а таксама камп'ютэрам і выйсцем у інтэрнэт. Па дадзеных сёлетняй Глабальнай справаздачы Арганізацыі Аб'яднаных Нацыяў, зараз на 1.000 беларускага насельніцтва прыпадае ўсяго толькі 2 сотавыя тэлефоны. У той час як ва Украіне – 4 мабільнікі, у Расіі – 9, у Літве – наогул ужо 90, а ў Эстоніі – 268. І калі з Расіяй і Украінай па мабільніках у кішэні мы бліжэйшым часам мусім зраўняцца, бо другі новаспечаны аператар стандарта *GSM* на тэрыторыі Беларусі расійская кампанія МТС абяцае, што ў параўнанні з цяперашнімі будуць значна зніжаныя кошты на паслугі мабільнай сувязі і цягам наступных 5 гадоў колькасць уладальнікаў сотавых тэлефонаў у нас сягне 500 тысяч чалавек. А вось фінаў, якія па гэтым паказальніку ёсць лідэрамі ў свеце, нам яшчэ, відаць, не адно дзесяцігоддзе даганяць. У краіне Суомі на 1.000 чалавек выходзіць ажно 651 мабільнік. Што да інтэрнэтазаваных камп'ютэраў, то ў Беларусі іх смешныя 0,3 штукі на 1.000 чалавек. Гэта ў 4 разы менш, чымсьці ў суседняй Украіне, у 3 разы, чымсьці ў Арменіі, у 11 разоў, як у Расіі. Ад Літвы адстаем, жах падумаць, у 25 разоў, ад Польшчы – у 40 разоў. Ад Ісландыі, якая ідзе тут першай, у 650 разоў. У Еўропе горш за нас справы толькі ў Албаніі.

Ды што сотавы тэлефон ці доступ у інтэрнэт? Наогул камп'ютэр маецца толькі ў 3% беларусаў. 20-25% нашых суайчыннікаў маюць відэамагнітафоны, у трохі больш за палову ёсць магнітафоны, у 60% — пыласосы, у 70% — пральні, 90% — тэлевізары, 98% — лядоўні. Між тым варта паглядзець, ад якога года вытворчасці ў большасці беларусаў лядоўні, тэлевізары, мэбля, побытавыя электрычныя прыстасовы? Усё збольшага савецкае, яшчэ даперабудовачнае. На новыя грунтоўныя пакупкі трэба капіць месяцамі, а то і гадамі. Такія даходы. У ліпені, па афіцыйных дадзеных, сярэднямесячная налічаная (гэта не значыць, выплачаная) заработная плата па краіне склала 139 тысяч рублёў. Гэта 99 долараў. Людзі, якія чытаюць падобныя статыстычныя паведамленні, звычайна задаюцца адным пытаннем: «Дзе?» У сістэме аховы здароўя заробкі афіцыйна склалі 88 долараў, у работнікаў мастацтва — 80, адукацыі — 79, культуры — 70, сацыяльнага забеспячэння — 57 долараў, столькі ж у калгаснікаў. Але, што тычыцца, напрыклад, настаўнікаў, то многія з іх вымушаныя працаваць болей як на стаўку – на паўтары-дзве. Голая ж сярэдняя настаўніцкая стаўка роўная дзесьці 35-40 доларам.

Мінімальны спажывецкі бюджэт на адну душу для сям'і з чатырох чалавек пры гэтым складае 85 тысяч рублёў (прыкладна 57 долараў). Гэта значыць, што на такую сям'ю па мінімуме трэба 340 тысяч (222 долары). Але ж зарабляюць толькі дарослыя, і колькі – вядома... Нездарма даследаванні паказваюць, што бедных бяздзетных сем'яў у 3 разы меней, чымсьці бедных сем'яў з двума дзецьмі. Самыя бедныя — няпоўныя і шматдзетныя сем'і.

Паартыкульны кошторыс у цяперашнім мінімальным спажывецкім бюджэце такі: на харчаванне ідзе 51%, на адзенне, бялізну і абутак – 21%, на прадметы культурна-побытавага і гаспадарчага прызначэння – 8%, на побытавыя паслугі і транспарт і на аплату жылля і камунальных паслугаў – па 7%, на лекі – 3%. Паводле ж разлікаў, сям'я, якая выдаткоўвае на харчаванне больш за 30% ад сваіх даходаў, ёсць беднай.

Прынята таксама, што за бедных уважаюцца тыя, хто жыве на меней як 30 долараў на месяц (долар на дзень). А гэта болей палова беларусаў. І шмат хто балансуе на гэтай мяжы. Як адзначаецца ў леташнім дакладзе прадстаўніцтва ААН у Беларусі (а сітуацыя не мяняецца гадамі), яшчэ многія «могуць апынуцца за гэтай рысай у любы момант у выніку нават нязначнага падаражэння асноўных тавараў і паслугаў. Пра рэальнасць такой пагрозы сведчыць хоць бы тое, што сярэдняя зарплата ў Беларусі толькі на 20-30% перавышае мінімальны спажывецкі бюджэт». Яшчэ некалькі лічбаў адтуль. У сельскай мясцовасці бедных болей, як у гарадах: ніжэй пражытковага мінімуму тут жывуць адпаведна 60% і 40% насельніцтва. Асабліва цярпяць старыя і малыя: у беднасці бытуюць 57% дзяцей да 15 гадоў, сярод тых, каму за 60 гадоў, такіх 44%. Што да геаграфіі, то самая благая сітуацыя на Віцебшчыне (45% жыхарства тут ёсць беднымі), адносна добрая – у Мінску (25%).

Разам з тым ёсць людзі, якім месяцамі даводзіцца жыць на 9 тысяч дапамогі па беспрацоўі. На 1 верасня ў Беларусі было афіцыйна зарэгістравана 103,3 тысячы беспрацоўных. Ад пачатку гэтага года іх паболела на 7,8% (7,5 тысяч чалавек). Такім чынам, узровень беспрацоўя ў нас 2,3%. Ва ўсходніх абласцях – Віцебскай і Магілёўскай – яно складае 3%, менш за ўсё ў сталіцы – 1,5%. Праўда, колькасць афіцыйных беспрацоўных, каб атрымаць рэальную лічбу, трэба памножыць разоў у 5. Рэч у тым, што далёка не ўсе становяцца на ўлік біржы працы.

Добра, калі стан беднасці часовы. Бо пустыя кошалі, спароджаныя эканамічным заняпадам у краіне, у сваю чаргу цягнуць за сабой такія асацыяльныя з'явішчы, як п'янства, хваробы, злачынствы, самазабойствы ці жабрацтва. А ад гэтага пакутуе ўжо ўсё грамадства.

Спецыялісты адзначаюць, што ў Беларусі недастаткова плённа працуюць сацыяльныя праграмы: яны больш падтрымліваюць нябедныя слаі насельніцтва, чымсьці бедныя. Да тых, хто жыве за рысай беднасці, патрапляе каля 20% ад сацыяльных выдаткаў. Бо ў нас занадта раздутае кола ўсемажлівых ільготнікаў (амаль палова беларусаў). Да адраснай сацыяльнай дапамогі і да скарачэння колькасці льготнікаў дзяржава пераходзіць дужа марудна.

Нарэшце, пра багатых беларусаў. Гэткімі можна лічыць тых, хто плаціць падаткі па самай высокай шкале ў 30%. Такім чынам, у Беларусі 3% заможных людзей.

Кірэй МАНУЙЛА

ЦЭНЫ

Даражэюць дары прыроды

Бульба і садавіна сёлета – лідэры па ўзрастанні цэнаў на харчовыя тавары. Паводле звестак міністэрства стыстыкі і аналізу, у студзені-жніўні бульба падаражэла ў 2,07 раза, садавіна — у 1,71 раза, прычым, у жніўні яны патаннелі адпаведна на 24,5 і 5,6 працэнта.

Цвёрдыя сыры з пачатку года падаражэлі на 39,9%, малако і малочныя прадукты — на 32,4, безалкагольныя напоі — на 29, рыба — на 28,2, алкагольныя напоі — на 27,7%. Рэкардсменамі па падаражэнні ў жніўні сталі рыбныя кансервы — на 5,2%, алей — на 3,8, а таксама мяса і птушка — на 2,8. Са студзеня па жнівень найбольш значна ўзраслі ў цане веласіпеды і матацыклы — на 34,1%, друкаваныя вырабы — на 33,7, будматэрыялы — на 29,9, халадзільнікі — на 28,5. У жніўні рэкардсменамі па ўзрастанні цэнаў сталі халадзільнікі — на 12,5%, бытавыя электрапрыборы — на 6, пісьмовыя прылады — на 5,5.

Апераджальнымі тэмпамі павялічваецца кошт платных паслугаў насельніцтву, у прыватнасці, паслугі дашкольных установаў з пачатку года падаражэлі ў 2,06 раза, канцэртных залаў — на 68 працэнтаў, адукацыі — на 55,2, жыллёва-камунальныя — на 52,7, гарадскога пасажырскага транспарту — на 51,8.

З пачатку года харчовыя тавары падаражэлі на 24 працэнты, нехарчовыя — на 17,7, платныя паслугі насельніцтву — на 45,7. Агульны рост спажывецкіх цэнаў склаў 25,3 працэнта.

Дзмітрый УЛАСАЎ

Дэмакратыя – плён розуму і дабрыні

На наша шчасце, іерархічныя праграмы зносінаў – не адзіныя праграмы зносінаў, закладзеныя некалі ў нас натуральным адборам. Існуюць альтэрнатыўныя праграмы, на падставе якіх мы можам ладзіць іншыя стасункі.

Абдымкі ды ўсмешкі

Усе малпы лёгка ўзрушваюцца, яны зласлівыя, агрэсіўныя, крыўдлівыя, злапамятлівыя. Але пры гэтым вельмі таварыскія. Супярэчлівае спалучэнне. Нядзіва, што яны маюць шмат спосабаў аслабляць канфлікты. Між рытуалаў вітання, усмешак, паляпвання па спіне, выдавання ежы асаблівая роля надаецца абдымкам. Нашыя бліжэйшыя цяперашнія сваякі – шымпанзэ – вельмі любяць абдымацца. Яны могуць доўга сядзець у абдымку і атрымліваць ад гэтага задавальненне, супакаенне. Найчасцей шымпанзэ абдымаюць адно аднаго, каб папярэдзіць раздражненне, крыўду. І пасьпяхова. Чытачам ведамы адзін від гэтых малпаў, але існуе іншы від (ці падвід) – карлікавы шымпанзэ. Ён вельмі лагодны і ўсміхаецца, як добразычлівае, шчаслівае дзіця. Карлікавыя шымпанзэ жывуць гуртам, захоўваюць іерархію, але ейнае высвятленне адымае няшмат часу. Аднак яны падоўгу супакойваюць, улагоджваюць адно аднаго ўсмешкамі, абдымкамі, чысцяць поўсць, «вышукваюць вошы» ў галаве.

Усе гэтыя праграмы супакойвання (і перабіранне валасоў на галаве) мае і чалавек, і ён умее імі карыстацца. Людзі, як і карлікавыя шымпанзэ, здольныя ладзіць адносіны, дзе агрэсіўнасці амаль няма, іерархія не перашкаджае дружалюбным прыемным сувязям. Адпаведныя традыцыі ды выхаванне дазваляюць шмат чаго дасягнуць. Некалі амерыканцы ўведалі магічны эфект адной з усмешак чалавека. Ейнае адлюстраванне было ўсюды, ёю ўсміхаліся самыя знаныя ў краіне людзі. Шыльдачкі «Усміхніся!» з'явіліся на дзвярах установаў, касах крамаў. Мінуў час – і Амерыка навучылася ды прызвычаілася ўсміхацца. Напачатку амерыканская задума еўрапейцам падалася дзіўнаю, нават крывадушнай. Калі ж пабачылі вынік – змяншэнне агрэсіўнасці, і яны пачалі вучыцца магічнай усмешцы.

Сакрэт у тым, што, калі два чалавекі ўсміхнуцца адно аднаму, іерархічная праграма кожнага ўспрымае ўсмешку як лагодную, але ўпэўненую гатоўнасць да адпору, а другая праграма – як заахвочванне. У выніку «недзе тамака» прымаецца падсвядомае рашэнне: можна не баяцца, усё абыдзецца без высвятлення іерархічнага становішча, можна палічыць сустрэчнага за роўнага сабе.

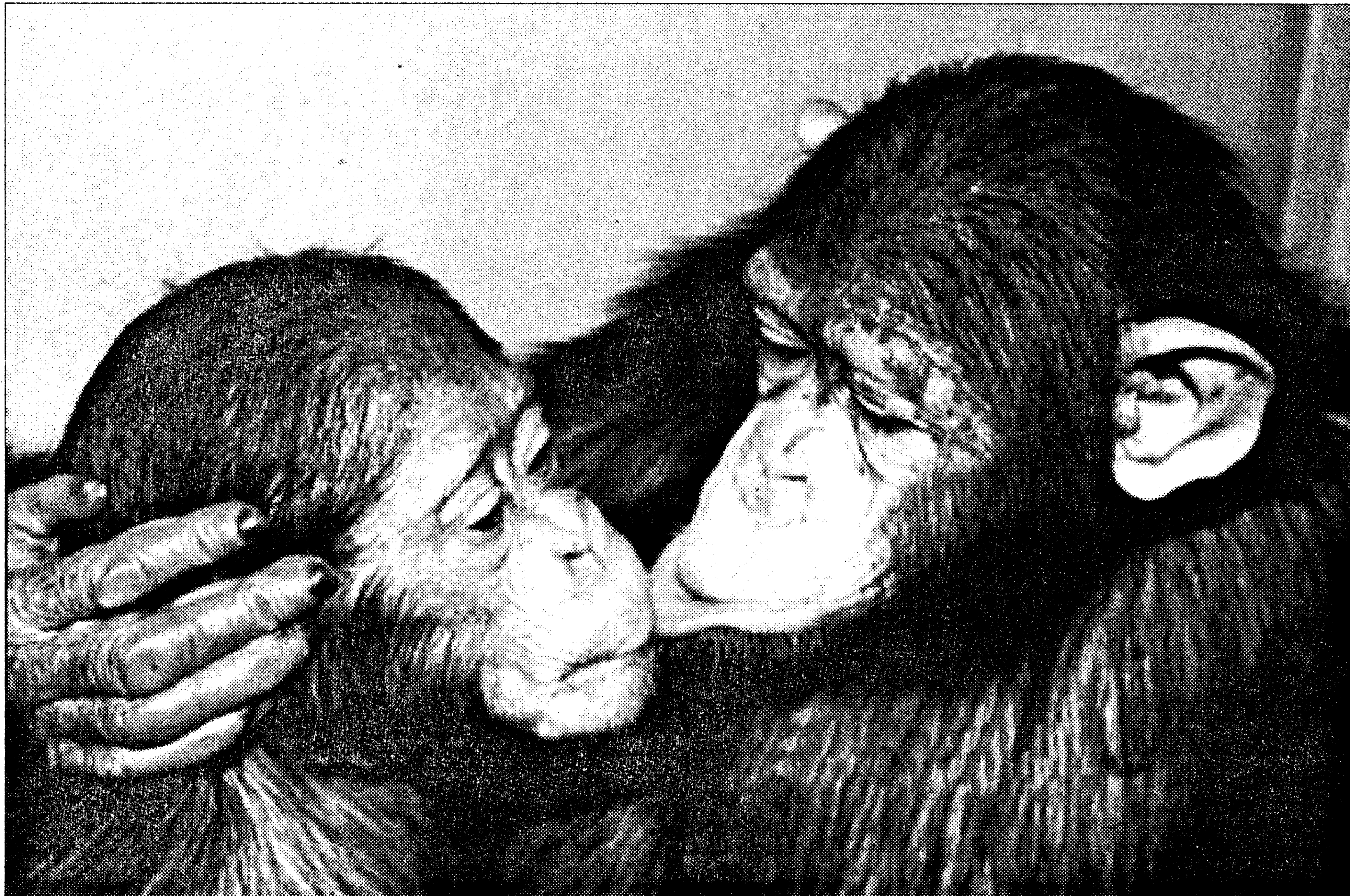
Пра свой ранг можна не клапаціцца. Этолагі выявілі: у некаторых відаў калектыўных жывёлаў ёсць асобіны, якія ўхіляюцца ад іерархічных сутычак. Не таму, што баяцца – ім гэта не цікава. Многіх людзей іерархічная барацьба таксама не цікавіць. Дзеля іх існуюць іншыя каштоўнасці, іншыя спосабы самасцверджання. Між шымпанзэ, што жывуць на прыродзе, сустракаюцца асобіны, у тым ліку і мужчынскага полу, якія не займаюць ні самага высокага, ні самага нізкага становішча. Зазвычай у іерархічных сутычках яны ўдзелу не бяруць, а робяць свае справы ці імкнуцца памірыць, прычым пасьпяхова, ворагаў, абдымаюць іх. У гуртах шымпанзэ шмат увагі надаецца сімпатыям, на грунце якіх ладзяцца дружалюбныя сувязі, іншым разам прыязныя і працяглыя. Аказваецца, з самцамі, што не любяць пастаянна сцвярджаць сваё становішча, могуць сябраваць іерархічныя самцы, улучна і высокага рангу.

Апроч стасункаў «на роўных», шымпанзэ маюць заступніцкае сяброўства, калі старэйшы ды мацнейшы абараняе малодшага ды слабейшага, а той паводзіць сябе без падлашчвання. Назіраюцца і іншыя праявы альтруісцкіх паводзінаў: выдаванне ежы, суперажыванне чужых поспехаў, няўдачаў, пакутаў, узаемнае навучанне. Дарослыя сёстры клапоцяцца пра дзіцянят, старэйшыя дочкі дапамагаюць маці.

Мноства праграмаў дазваляе выбіраць

Антыагрэсіўныя ды альтруісцкія праграмы паводзінаў шымпанзэ, без сумлеву, блізкія да падобных праграмаў нашых паводзінаў. Даследнікі мяркуюць, што іх мелі і продкі чалавека. Але ў шымпанзэ няма набору праграмаў жорсткай іерархіі ды баявой арганізацыі, якія маем мы ды павіяны. Таму гурт шымпанзэ не здольны да складаных і дакладных абарончых дзеянняў і тэрытарыяльных войнаў. Ды яны ім не патрэбныя пры іхным ладзе жыцця ды ўмельстве лазіць па дрэвах, ад якіх яны зазвычай далёка не адыходзяць. Начуюць шымпанзэ таксама ў бяспецы, ладзячы гнёзды на галінах дрэваў.

Падвойны набор праграмаў сацыяльных паводзінаў чалавека дазваляе разнастаіць варыянты, у выніку чаго мы можам утвараць розныя грамадскія структуры – ад жорсткіх аўтарытарных бандаў да амаль пазбаўленых іерархіі клубаў.

Што такое «інстынкт свабоды»?

Пра гэты «інстынкт» часцяком пішуць гуманітарыі нібы пра нешта бясспрэчнае ды ўласцівае чалавеку. Этолагу цяжка зразумець, што яны маюць на ўвазе і з якімі сапраўды існуючымі ў чалавека інстынктамі яго можна звязаць. Калі «свабода» – гэта магчымасць рабіць, што захочацца, быць незалежным, нікому не падпарадкоўвацца, мець усё, што хочаш, дык гэткай «свабоды» жывёла дасягне, калі зойме вяршыню піраміды, а чалавек – маючы ўладу і багацце. Калі свабода – гэта няўдзел у іерархічных сутычках, дык і такую праграму мы маем, але жыць адпаведна ёй хоча мала хто. Бо яна прадугледжвае, што я не толькі нікому не падпарадкоўваюся, але й нікога не падпарадкоўваю сабе. Дому, маёмасці, сям'і, дзяцей мне лепш не мець: па-першае, гэта ўсё трэба абараняць, а па-другое, яны абмяжоўваюць свабоду. Атрымліваецца свабода індыйскіх гімнапедыяў, старажытнагрэцкіх кінікаў, нядаўніх хіпі, сучасных панкаў ды бяздомных.

Ёсць яшчэ стан «волі» – рабіць менавіта тое, што забаронена мараллю ды нормамі грамадства, і не рабіць таго, што трэба. Схільныя да гэтага шмат якія жывёлы, асабліва маладыя ці якія апынуліся на дне піраміды. Яна выяўляецца ў выглядзе саманавучання ў малых, пратэсту – у падлеткаў, у крымінальнай форме – у зладзеяў, разбойнікаў і да т.п.

Хутчэй за ўсё, некаторыя, гаворачы аб інстынкце свабоды, аб'ядноўваюць усе тры імкненні. У гэткім выглядзе «свабода» недасягальная для ўсіх і разбуральная для грамадства. Калі ж «свабоду жыць, як мне хочацца» абмежаваць пэўнымі прававымі рамкамі, яна хаця б патэнцыяльна здзяйсняльная для бальшыні людзей у больш-менш прававой дэмакратычнай дзяржаве, што прызнае за пункт адліку для ўсіх законаў ды рашэнняў пэўны пералік правоў чалавека.

Адкуль узялася дэмакратыя?

Дэмакратычная форма арганізацыі нават маленькага грамадства, супраць аўтарытарнага, немагчымая, калі складнікі гэтага грамадства не ўмеюць гаварыць. Толькі мімікай ды рухамі калектыўна не абмяркуеш складаных пытанняў, не выпрацуеш іхнага вырашэння. Таму ніводную калектыўную арганізацыю жывёлаў, нават самую добразычлівую да кожнага ўдзельніка (прыкладам, дэльфіны), нельга менаваць дэмакратыяй у чалавечым разуменні.

Калі дэмакратыя немагчымая без слова, дык, зразумела, да ўзнікнення мовы яе ў нашых продкаў не было. Здаецца, групы загонных паляўнічых – прыдатнае асяроддзе дзеля з'яўлення зародкаў дэмакратычных узаемадачыненняў. Адным з ейных наступнікаў была «ваенная дэмакратыя» напаўрабаўнікоў-напаўгандляроў, што плавалі на караблях. Старажытныя грэкі першыя ажыццявілі яе ў сваіх гарадах, стала змагаючыся з тыраніяй ды алігархіяй, г.зн. будовамі іерархічнымі. Грэкі вынайшлі просты механізм: тыя, хто свабодны, маюць дом, уласнасць, сям'ю, утвараюць сход, дзе прымаюцца законы па абароне гэтых каштоўнасцяў (а яны адпавядаюць інстынктыўным патрэбам чалавека). Гэтакі спосаб, без сумлеву, не дае ўлады самым кампетэнтным, але перашкаджае прарвацца да ўлады самым настырным. Усе спрэчныя пытанні на падставе законаў вырашае суд, дзе кожны мае мажлівасць абвінавачваць і абараняць. Суд ахаваны ад захопу напорыстымі грамадзянамі сваёй шматлікасцю: ён ахоплівае сотні грамадзянаў. Урэшце, людзей, што выявілі схільнасць да захопу ўлады ці набылі небяспечна вялікі ўплыў на грамадзянаў, народны сход паддае астракізму – выгнанню па выніках таемнага галасавання. Сучасная дэмакратыя клапоціцца пра захаванне магчымасці займацца палітыкай тым, хто застаўся ў меншасці (толькі ў межах законных дзеянняў). Грэкі да меншасці гэтак не ставіліся, бо яна была супраць дэмакратычнага ладу, імкнулася яго скінуць.

Чаму дэмакратыю трэба ўвесь час абараняць?

Ці можа гэткая сістэма з'явіцца сама па сабе, на падставе інстынктыўных праграмаў? Без сумлеву, не. Гэта вынік працы розуму, прадуманая сістэма калектыўнай перашкоды ўтварэнню іерархічнай пірамідальнай структуры з прагнымі да ўлады асобінамі. Яе неабходна падтрымліваць палітычнай актыўнасцю грамадзянаў. Старажытным грэкам не ўдавалася ўтрымаць поліс у стане стабільнай дэмакратыі. Іншым разам, абапіраючыся на падтрымку незадаволеных, уладу захопліваў чарговы важак ды наладжваў аўтарытарны парадак – тыранію. Па ягонай смерці менш рашучыя наступкі ўтваралі алігархію – «калектыўную» ўладу «найлепшых», якая паступова слабела нагэтулькі, што ўдавалася аднавіць дэмакратыю. Арыстоцель вельмі дакладна апісаў гэты кругазварот: дэмакратыя змяняецца на тыранію, тая – на алігархію, а яна – зноў на дэмакратыю. Магчымасць «хады па арыстоцелевым коле» існуе і цяпер, але зусім не абавязковая, як у грэцкіх полісах, бо кожная форма кіравання навучылася сябе абараняць.

Дэмакратычнае грамадства з'явілася і доўга існавала ў Старажытным Рыме, дзе было добра аформлена юрыдычна. Рымляне вынайшлі найбольш эфектыўны, чым жэрабя, метад займання кіроўных пасадаў – выбары праз выбарчую кампанію; гэтакі ж спосаб ужываўся дзеля камплектавання прадстаўнічых калегіяльных органаў. Рымская дэмакратыя дэградавала з прычыны празмернага пашырэння межаў уладанняў гэтага горада-дзяржавы. Ва ўмовах падпарадкавання Рыму ўсё новых народаў дэмакратычная сістэма ператваралася ў цэнтралізаваную імперскую, а ў імперыі дэмакратыя неэфектыўная і таму немагчымая.

Дэмакратыя з'явіцца з павагі «натуральных правоў»

Зніклая на сотні гадоў, дэмакратыя паступова, крок за крокам, пачала нараджацца ў Англіі, а потым і ў іншых краінах. З аднаго боку, яна скарыстоўвала дасягненні рымскага права, што стваралася блізу тысячу гадоў – ад Законаў 12 табліцаў (450 г. да н.э.) да Кодэксу Юстыніяна (525 г.н.э.). а з другога – грунтавалася на тэорыі пра «дагаворную дзяржаву» Т.Гобса і Дж.Лока. Згодна з гэтай тэорыяй, чалавек спрадвечна (у «натуральным стане») адчувае за сабою права на свабоду ды ўласнасць і хоча, каб яны былі абароненыя ад замахаў, а з другога боку, схільны квапіцца на свабоду і ўласнасць іншых.

З гледзішча сучасных ведаў эталогіі гэта правільна. І тыя і другія прыроджаныя праграмы мае чалавек, але, паводле тэорыі дамоўленасці, у выніку ўзнікае барацьба ўсіх супраць усіх, анархія ды хаос. Этолаг згодны толькі з першай часткай фразы (пра барацьбу). Барацьба сканчаецца не «першабытным хаосам», а іерархічнай структурай, што можа пераўтварыцца ў дзяржаву аўтакратычнага кшталту.

«Тэорыя дамоўленасці» разглядае іншы шлях: узаемазацікаўленыя людзі дамаўляюцца аб абмежаванні сваіх правоў такім чынам, каб права на свабоду ды ўласнасць было забяспечана ўсім. Падчас выпрацоўкі законаў і вырашэння спрэчных пытанняў яны бяруць за аснову маральныя пастулаты, якія мае кожны чалавек. Створаная гэтакім чынам дзяржава – вынік барацьбы розуму супраць «натуральнага стану». Этолагу падабаецца найперш разуменне таго, што маральнасць маецца ў чалавека першапачатна. Яны называюць яе прыроджанай мараллю, прыроджанымі забаронамі. Дзяржава, пабудаваная дзеля абароны правоў чалавека і заснаваная на законах, што вышэй за дзяржаву ды чалавека, — гэта дэмакратычная дзяржава. Жывучы ў ёй, чалавек можа выхоўвацца не ў духу барацьбы за ці супраць чаго-небудзь, а духу дабрачыннасці, пра важнасць чаго гаварыў яшчэ Арыстоцель.

Значыцца, дэмакратыя – вынік барацьбы розуму з тымі жывёльнымі інстынктамі людзей, якія падштурхоўваюць іх самазбірацца ў жорсткія аўтарытарныя іерархічныя сістэмы. Дэмакратыя выкарыстоўвае і дазваляе бальшыні людзей рэалізаваць іншыя інстынктыўныя праграмы, таксама закладзеныя ў чалавеку – жаданне быць свабодным (з зямлёю, домам, сям'ёю ўлучна), забарону забіваць, рабаваць, адбіраць, красці, прыніжаць слабых. Дэмакратыя выкарыстоўвае непазбежную для чалавека пірамідальную смеху арганізацыі ды падпарадкавання, але шляхам выбарчай сістэмы, падзялення заканадаўчай, выканаўчай і судовай уладаў ды незалежнасцю сродкаў інфармацыі. Гэта пазбаўляе іерархічную структуру яе антыгуманнай сутнасці і вымушае ў значнай ступені працаваць на карысць людзям, а не толькі тым, хто вяршэнствуе. Як сказаў некалі У.Чэрчыль, дэмакратыя не ёсць ідэальная форма кіравання, але яна самая лепшая з усіх формаў, што вынайшаў чалавек.

Чалавек, як і ўсе жывёлы, мае шмат прыроджаных праграмаў паводзінаў (мы нараджаемся з некаторымі ведамі пра навакольны свет ды правіламі паводзінаў у ім), і ў патрэбны момант яны спрацоўваюць.

Гэтыя праграмы ствараліся даўно і ў зусім інакшым асяроддзі, мала падобным да таго, у якім жывём мы. Таму іхнія паводзіны не заўсёды адэкватныя абставінам, рацыянальныя і нават жаданыя. (Не ўсё натуральнае – добра).

З прычыны першапачатнай запраграмаванасці, людзі не надта вольныя ў паводзінах, адзін сцэнарый яны ажыццяўляюць лёгка, іншы – з цяжкасцямі, а некаторыя ўвогуле невыканальныя. (Не ўсе прыдуманыя розумам планы мы можам ажыццявіць).

Для бальшыні сітуацый маецца дастатковы набор альтэрнатыўных праграмаў, на падставе якіх можна пабудаваць некалькі варыянтаў паводзінаў. (Усе мы спрадвеку «ведаем», як красці, і ведаем, што гэта дрэнна; будзем мы зладзеямі ці сумленнымі, залежыць ад нас, а не ад нашае прыроды).

Наш мозг такі, што адказная за свядомасць частка не толькі не можа азнаёміцца са зместам прыроджаных праграмаў, але й не ведае пра іхняе існаванне. Таму, калі праграма пачынае рэалізоўвацца, свядомасць яе абслугоўвае, не заўважаючы гэтага. Яна шукае і знаходзіць нейкія свае тлумачэнні паводзінаў і іхніх матываў, не абавязкова правільныя. (Нельга давярацца ўласнай рэфлексіі, г.зн. самааналізу на падставе суб'ектыўных адчуванняў ды ідэяў, і менталітэту – уяўленню, што існуе, пра падзеі, бо яны падаюць бывае блытаны, тэндэнцыйны і алагічны малюнак).

Галоўная задача пададзенага эсэ – каб чытач атрымаў задавальненне ад знаёмства з эталогіі на прыкладзе не самага вывучанага, але надзвычай цікавага віду нас самых.

Віктар ДОЛЬНІК

ЕЎРАСАЮЗ

Два евро в год за многоязычность

Использование нескольких языков в структурах Европейского Союза обходится каждому жителю ЕС в два евро ежегодно. Такие данные распространены Европейской Комиссией. В исполнительном органе ЕС отметили, что на лингвистический фактор повлияет расширение союза, поскольку к одиннадцати уже признанным официальными языкам должны будут добавиться еще десять. Однако эту проблему в ЕС называют «решаемой». В Брюсселе уже готовятся к расширению — так, на официальных сайтах ЕС в интернете появляются страницы на языках стран, которые вскоре планируется принять в Союз. Как отмечается в докладе Еврокомиссии, в настоящее время в работу переводческой службы этой организации вводятся новые технологии, облегчающие работу переводчиков. Так, все большее развитие получает популярность техника «языков-посредников». В этом случае, к примеру, перевод с португальского на финский производится не непосредственно, а через более распространенный язык, английский или французский. Использование нескольких языков позволяет каждому европейскому гражданину понимать тексты документов Евросоюза и принимать участие в их обсуждении. Кроме того, каждый гражданин государства-члена ЕС может обращаться в общеевропейские учреждения на официальном языке своей страны и получать на нем ответы. В настоящее время в ЕС официально признаются одиннадцать языков — английский, голландский, греческий, датский, испанский, итальянский, немецкий, португальский, финский, французский и шведский.

Мы адной крыві

4 кастрычніка ў свеце адзначаецца Дзень абароны жывёлаў. 800 гадоў таму жыў святы Францыск Асізскі, заснавальнік манашскага ордэна, які аказваў усялякую дапамогу не толькі людзям, што апынуліся ў патрэбе і бядзе, але і жывёлам. Пасля дзень смерці Францыска, заступніка звяроў, ператварыўся ў Дзень абароны жывёлаў.

У кожным кутку планеты ёсць такая праблема, ёсць каго з крылатых ці чацвераногіх бараніць. У Беларусі – сваё чырванакніжніцтва, свае рэдкія і чэзнучыя жывёлы. У тым ліку і культавыя. Зубр з буслом нават сталі сімваламі нашай краіны. За апошнія стагоддзі з беларускай зямлі зніклі многія жывёлы, а арэалы цэлага шэрагу жывёльных відаў значна скараціліся.

Вымерлі тур, тарпан (дзікі конь), собаль, пясец, расамаха, лань, лясны кот, хахуля, ружовы пелікан. За апошнія сто гадоў з беларускіх рэк зніклі 11 відаў рыбаў: бялуга, асётр, ласось, сіг і іншыя.

Цяпер беларуская фаўна налічвае 457 відаў пазванковых і больш за 20.000 відаў беспазванковых жывёлаў. У Чырвоную кнігу Беларусі па пяці катэгорыях занесена 182 віды. Многія з іх у дадатак да нацыянальнага ахоўнага статусу маюць яшчэ і міжнародны – ці то еўрапейскі, ці то глабальны.

Да 1-ай катэгорыі адносяцца віды, якія знаходзяцца пад пагрозай знікнення і выратаванне якіх немагчыма без адмысловых захадаў. Гэта, напрыклад, фароль і такія птушкі, як гагара, якой у Беларусі гняздуецца 20 параў, змеяед (60 параў), арол-карлік (10 параў), беркут (25), пугач (60).

Да 2-ой чырванакніжнай катэгорыі залічаныя жывёлы, колькасць якіх яшчэ досыць вялікая, але імкліва скарачаецца. Такая сітуацыя з бурым мядзведзем – самым буйным драпежнікам у беларускай прыродзе. Усяго іх у нашых лясах жыве каля 100-120 асобінаў, чвэрць якіх – у Бярэзінскім запаведніку. У 2-ай катэгорыі прапісаліся чырвоны каршун, якога ў Беларусі гняздуецца толькі некалькі пар, шэры журавель – каля паўтысячы.

Да 3-яй катэгорыі ў Чырвонай кнізе аднесеныя віды, якія трапляюцца на абмежаваных тэрыторыях і малой колькасцю і якія могуць знікнуць пры неспрыяльных зменах асяроддзя пражывання. Як то барсук (засталося 2.000 асобінаў)), рысь (200), чорны бусел (1.000).

У 4-ай катэгорыі – біялагічныя віды, які дрэнна вывучаныя і не аднесеныя да нейкай з папярэдніх катэгорыяў, бо колькасць і стан гэтых жывёлаў пад пытаннем. У 5-ай катэгорыі – аднаўленыя віды, стан якіх па-за небяспекай, але яны яшчэ не падлягаюць прамысловаму выкарыстанню і вымагаюць пастаяннага кантролю. Гэта зубр, якога ў нас – збольшага ў Белавежскай пушчы – 300 асобінаў. З унікальных жывёлаў у Беларусі не толькі зубр. Той ж вяртлявай чаротаўкі ў нас гняздуецца болей як палова еўрапейскай папуляцыі гэтай птушкі. А наогул мы можам бачыць у беларускім небе і на беларускіх дрэвах як мінімум 5% ад усіх птушак, што лятаюць на кантыненце.

Дакладна падлічыць, колькі жывёлаў насяляюць Беларусь, досыць цяжка. Прыкладам, лясных жыхароў выяўляюць па слядах, але пагрэшнасць пры гэтым можа сягаць 15%. Што да апошніх дадзеных такіх падлікаў, то, калі мы ходзім па грыбы ці па ягады, на нас могуць паглядаць вочы кагосьці з 6.000 аленяў, 17.000 ласёў, 35.000 дзікоў, 45.000 лісаў, 51.000 казуляў, 112.000 вавёрак, 225.000 зайцоў. У Беларусі жывуць таксама 9.000 глушцоў, 17.000 норак, 30.000 баброў, 52.000 цецерукоў, 54.000 андатраў...

Цікава пагля dзець, якія з пералічаных жывёлаў цягам, скажам, апошніх 15 гадоў чэзлі, а якія, наадварот, размнажаліся. Так, з 1985 года ласёў у Беларусі паменела на 8 тысяч асобінаў, а вавёрак – на 35 тысяч. У астатніх адваротная тэндэнцыя. Але найбольш павялічыліся папуляцыі казуляў, якіх стала больш на 30 тысяч, андатраў – на 40. Калі ўзяць геаграфічны разрэз, то аленяў болей за ўсё на Брэстчыне, казуляў – на Гомельшчыне, андатраў – на Магілёўшчыне, ласёў – на Віцебшчыне. Яна ж самая багатая і на іншыя вышэй названыя віды жывёлаў.

Рост колькасці жывёлаў не заўсёды можа радаваць. Яскравы прыклад – ваўкі, якіх у нас 1,7 тысячы асобінаў. Лічыцца, што гэта замнога, а некалькі гадоў таму наогул было пад 3 тысячы. Шэрых драпежнікаў развялося настолькі занадта, што гэта пачало негатыўна – у бок скарачэння – адбівацца на іншых жывёлах. Да гэтай пары паляўнічых за адстрэл ваўкоў стымулююць прэміямі. Так што ахова жывёлаў – гэта не толькі барацьба з браканьерствам. Праўда, штрафы за забойства «чырванакніжнікаў» падаюцца дужа малымі. За рысь – усяго 60 мінімальных заробкаў, за мядзведзя і зубра – па 150.

Зрэшты, багата жывёлаў існуюць не толькі ў дзікай прыродзе. Прыкладна траціна беларускіх сем'яў трымае дома якую-небудзь жывёліну. І да гэтых хатніх гадаванцаў у шорстцы і кіпцюрах трэба ставіцца, прынамсі, гуманна. Аднак часам яны ператвараюцца ў бадзяжных. Людзі проста забываюцца, што яны ў адказе за тых, каго прыручылі. І замест пасцілкі ў цяплe жывёлы апынаюцца на скуралупні. У адным толькі Мінску штогод гіцальскай службай вылоўліваюцца і жорстка забіваюцца каля 12 тысяч котак і сабак. Хоць вырашаць праблему бадзяжных жывёлаў дзеля санітарыі і бяспекі людзей можна інакш. Жывёлаахоўчыя арганізацыі ўжо даўно прапануюць рэгуляваць колькасць нічыйных жывёлаў у населеных пунктах праз стэрылізацыю.

Натуральна, самая вялікая шкода жывёльнаму свету ідзе разам з недастаткова гуманным стаўленнем да братоў нашых меншых ад шматлікіх экалагічных бедаў. Асабліва за апошняе стагоддзе іх абрынулася сотні. На жаль, гэта ўжо рэчаіснасць. Цяперашнім і наступным пакаленням беларусаў застаецца адно што намагацца не дадаць новых. Каб Чырвоная кніга больш не таўсцела.

Кірыла ПАЗЬНЯК

Ловушки террористов

Стивен ХОЛМС, профессор политологии и юриспруденции Нью-Йоркского университета

Масштаб деятельности террористической организации, нанесшей удары по Нью-Йорку и Вашингтону 11 сентября, оказался поистине глобальным, однако цель этих ударов носила вполне локальный характер. Помимо выражения ненависти к Соединенным Штатам, целью террористов было заставить США необдуманно нанести яростный ответный удар и, таким образом, взбудоражить арабское и мусульманское население, дестабилизировать союзников США в регионе и пополнить свои ряды новыми бойцами для проведения кампании по освобождению «святых земель». Поэтому ответный удар американцев будет успешным только при условии, что Соединенные Штаты не угодят в ловушку.

А отвечает ли видимая стратегия США, заключающаяся в наказании «государств, укрывающих террористов», этому нелегкому условию? На первый взгляд кажется, что да. Так как Соединенные Штаты не могут добраться непосредственно до террористических сетей, они должны оказать давление на те правительства, которые терпимо относятся к присутствию террористов на их территории, а также на те, которые напрямую спонсируют террористическую деятельность. Проблема заключается в том, что Соединенные Штаты имеют дело со слабыми, едва контролируемыми государствами, которые представляют собой идеальную среду для взращивания терроризма. Лагерь беженцев – это не просто гуманитарная катастрофа, это источник воинственного гнева, а, следовательно, угроза безопасности Запада. Давление на нестабильные государства может вызвать их крушение, оставив наведение порядка воинствующему исламу. Это и есть та самая ловушка, в которую должны, по замыслу террористов, попасть Соединенные Штаты.

Обычно первым упоминается в этой связи Пакистан, поскольку многие опасаются, что его армия может расколоться, что приведет к появлению нового фундаменталистского режима, являющегося союзником талибов и обладающего ядерным оружием. Но проблема эта носит более общий характер и распространяется и на союзников Америки среди арабских стран. В чьих руках окажется контроль над нефтяной империей, если контрудары США приведут к обострению ситуации во всем арабском мире и падению нынешнего режима в Саудовской Аравии?

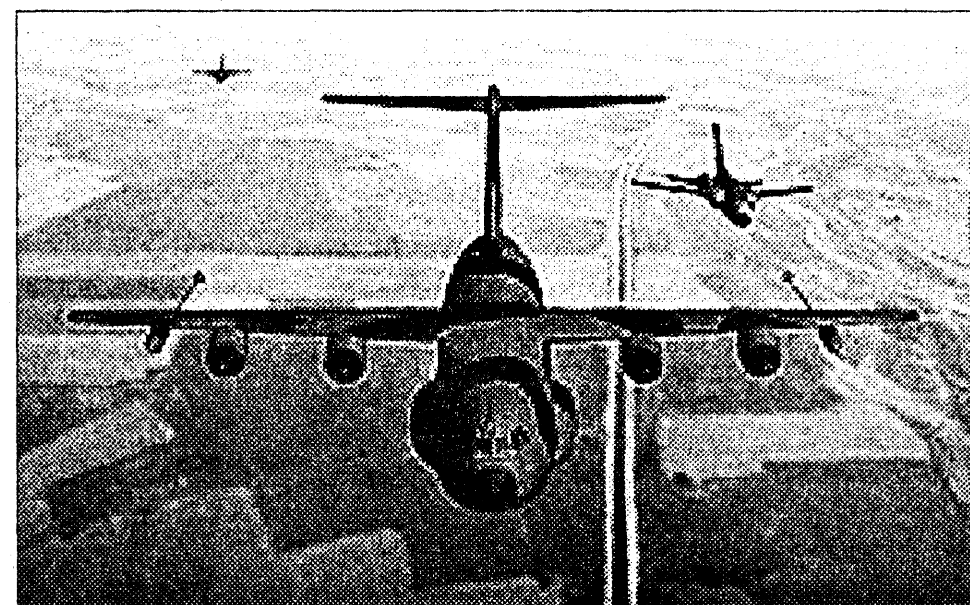
И что необходимо предпринять, исходя из расчета, что США хотят нанести ответный удар, не дестабилизируя при этом своих союзников в регионе? Сокрушить врагов, одновременно «притупляя» гнев мусульмано-арабского населения – вот ключ к решению проблемы. А это означает необходимость проявить больше мудрости и здравого смысла, сконцентрировав основное внимание на Ираке, а не на Афганистане.

В Афганистане террористов «укрывает» не столько государство, сколько горный скалистый ландшафт страны. Поэтому устранения талибов будет явно недостаточно для ликвидации убежищ террористов. Более того, уничтожение их режима, все больше выглядящего «козлом отпущения», расчетливо выбранным для нанесения ответного удара, только еще больше обострит проблему отсутствия государственности, из-за которой Афганистан и представляет собой угрозу для мирового сообщества. Только путем полной оккупации, пожалуй, удалось бы уничтожить тайные убежища, в которых террористы разрабатывают планы своих смертоносных операций. Однако для Соединенных Штатов полномасштабное вторжение в Афганистан было бы опять-таки попаданием в ловушку, а именно возвращением к временам «Советского Вьетнама», сопровождающимся подливанием масла в огонь «исламистских страстей» в Пакистане.

Вот почему было бы разумным со стороны Соединенных Штатов ограничить специальные операции в Афганистане интенсивными преследованиями определенных лиц. Для уменьшения дестабилизирующих последствий даже таких ограниченных операций должны быть предприняты грандиозные усилия для того, чтобы помочь прогнозируемому потоку беженцев пережить эту зиму, и усилия эти необходимо предпринять прямо сейчас, не дожидаясь, пока настанет кризис.

Совсем другое дело Ирак. Источник страха и ненависти для соседей, режим Саддама не только терпимо относится к террористам, но и активно спонсирует терроризм, а также усердно трудится над производством оружия массового уничтожения, которое может быть использовано против Израиля и против Запада. В то время как Хусейн, несомненно, не прочь использовать исламских экстремистов, мечтающих изгнать американские войска из «святой земли», он является единственной крупной фигурой в регионе, т.е. лидером, способным действовать с глобальным размахом и имеющим основания уничтожать американцев единственно с целью их уничтожения, чтобы отомстить за унизительное поражение по время войны в Персидском заливе.

Некоторые влиятельные лица из администрации президента явно полагают, что именно Саддам Хусейн стоял за попыткой разрушить Всемирный торговый центр в 1993 году, и что он тщательно замел свои следы, представив все так, как будто удар направлялся арабскими боевиками, скрывающимися в песках Афганистана. Впечатляющие умения из области контрразведки, продемонстрированные террористами, организовавшими теракты 11 сентября, а также согласованность этого удара с убийством 9 сентября генерала Массуда – лидера антиталибской коалиции, находящейся на севере Афганистана, вызывает предположение, по крайней мере, у тех, кто сомневается, что Усама бен Ладен мог провернуть такую операцию без поддержки какого-либо государства, о значительной роли, которую сыграла здесь обученная КГБ иракская разведка.

Трудно осуществимые в условиях постоянно меняющейся ситуации в регионе, эти действия позволят Соединенным Штатам нанести сильный ответный удар, избежав при этом ловушки террористов. И что самое важное, такое приложение к военным действиям поможет примирить мусульмано-арабское население с тыловой поддержкой, которую их правительства, будучи союзниками США, должны непременно оказать в случае смертоносного ответа американской стороны.

Астрологический прогноз

от Вероники Кудрявцевой на 1– 7 октября

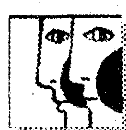
Астропрогноз отражает общий природный социально-психологический фон наподобие прогноза погоды. Индивидуальное прогнозирование строится на точных данных: учитываются день, месяц, год, место и время рождения человека.

ОВЕН. В понедельник постарайтесь не оперировать большими суммами денег. Вы сможете почувствовать, насколько незаменимым работником, каким уважением пользуетесь. Не расслабляйтесь, поскольку среди недели готов объявиться человек, осмеливающийся покуситься на ваш авторитет. Кому-то повезет с работой, при этом будьте к себе милосерднее – ведь не сразу можно адаптироваться к новым требованиям.

ТЕЛЕЦ. Вы самый обаятельный и привлекательный секс-символ в самом начале недели. А вторник может войти в вашу личную историю как «сладкий день». Однако любимый человек не столь безобиден, предъявляет финансовые требования в среду. Постарайтесь не бросаться в бой по горячим следам для их выполнения и даже предпримите меры по охране бюджета. Если вы вернетесь к забытой работе или проекту в четверг, то будет польза.

БЛИЗНЕЦЫ. В начале недели на культурном или развлекательном мероприятии намечается романтическое развитие отношений, причем с человеком из среды друзей. В первой половине недели тревожные обстоятельства с детьми рассеиваются, хотя в среду придется использовать финансовые рычаги вмешательства. В середине недели остерегайтесь нападений или ограблений, или осложнения отношений с органами.

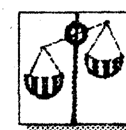
РАК. Несмотря на то, что складываются игривые и приятные отношения с партнерами, в середине недели кто-то из них готов будет так осерчать, что подаст в суд, или потребуется вмешательство органов правопорядка. В начале недели не исключены знакомство или встречи с человеком, способным вызвать эротические фантазии, на почве которых кто-то задумается о семье. В среду не забудьте хорошо закрыть двери дома, позаботиться об имуществе.

ЛЕВ. Не исключено, что катаклизм на личной почве заставит больше думать о хлебе насущном. Во всяком случае, по служебной лестнице можно будет подняться на одну ступеньку, или же заработать премию, получить прибыль в самом начале недели. Слишком щедрые посулы заграничных или высокопоставленных эмиссаров таят в себе опасность, которая раскроется в середине недели. Берегите здоровье.

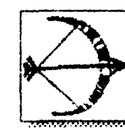
ДЕВА. Намечаются лирические отношения с человеком, приехавшим издалека, или же служебный роман в первые два дня недели. Правда, затем последует скандал, вероятна огласка, резкие изменения. Предприимчивая Дева ведет свою игру с компроматом, творчески развивая подходы к власть имущим. Во вторник и среду формируется какая-то команда единомышленников или же компания интересных и влиятельных людей.

ВЕСЫ. На подарки в понедельник уходит слишком много средств. Вы незаметно «подкрадываетесь» к интересующим вас лицам или врагам, окутанным тайной. Однако вероятен и скандал на этой почве, а также среди родственников в среду или четверг. Впрочем, уже на следующий день вам удастся вернуть все в прежнее русло отношений. Лишь к субботе вы готовы утомиться, вдохновиться и заняться творчеством.

СКОРПИОН. Вы настроены игриво, флиртуете и развлекаетесь поначалу. Это состояние супруг или партнер способен использовать, чтобы «подбить» на большие траты. В середине недели в среде сослуживцев – дележка портфелей, заказов, перестановка мебели в кабинетах. Вам трудно удержаться от непосредственной бурной реакции на распоряжения начальства. В четверг необходимо будет довести до завершения старый проект.

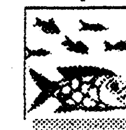
СТРЕЛЕЦ. Карьера для вас превыше всего в первые два дня недели. И правильно – сейчас вы способны совершить рывок. Впрочем, отдых также наполняет энергией, но как бы не пришлось его прервать из-за неожиданных решений вышестоящих в среду и четверг. Кто-то опять возвращается к теме прежнего партнера по браку или долгосрочного союза, задумается о недвижимости и затраченных средствах.

КОЗЕРОГ. Романтика зовет в дорогу или совместные путешествия, а кого-то заметная социальная активность приводит в высокие кабинеты в самом начале недели. Не задерживайте решение важного рабочего вопроса до среды – получите отказ или отсрочку. Супруга или партнера в середине недели поджидает «засада». Будьте готовы побороться за свой общественный или семейный престиж.

ВОДОЛЕЙ. Вероятно, вы несколько напуганы состоянием здоровья близких. Но в первые два дня недели есть возможность благополучно решить подобные проблемы. Не затягивайте их до среды, избегайте пока серьезных денежных компенсаций. На работе в середине недели может быть обнародовано решение вышестоящих, на которое поневоле придется срочно реагировать. Обратитесь к тем, кто к вам давно лично привязан и предан.

РЫБЫ. Супруг пользуется всеми благами мира, благополучно отдыхает и может вас соблазнить на это. Дети тоже могут порадовать личными успехами, обозначающими благополучие. Однако в середине недели резкие поступки любимых и близких, их финансовые ошибки способны выбить из усыпляющего бдительность ритма. Во вторник и среду до обеда вы получаете свою порцию популярности, влияния на общественность, светского блеска и даров любви.

Галоўны рэдактар **Павел ЖУК**

© НАША СВАБОДА. Спасылка на газету НАША СВАБОДА абавязковая. Рэдакцыя можа не падзяляць меркаванні аўтараў, публікаваць артыкулы дзеля палемікі. Адрас: г.Мінск, пр-т газеты «Известия», 8-173. Пасведчанне аб рэгістрацыі № 1289. Выдадзена з 25 лютага 2000 г. Заснавальнік Зміцер Жук. Выдавец – рэдакцыя газеты НАША СВАБОДА. E-mail: NPSvaboda@irex.minsk.by Надрукавана з дыяпазітываў заказчыка на паліграфічным РУП «Чырвоная зорка» 220073, г. Мінск, Першы загарадны завулак, 3. Заказ №1767 Нумар падпісаны ў друк 30/09/2001 (15:00) Наклад – 9.900